Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[...]элэтэмнай 1921 оной [...]кабриин 21-hээ гарана | № 178 (13667) | 1974 оной августын 1, четверг | Сэн 2 мүнгэн

[М]АЛАЙ ТАРГАН — [А]ДУУЛГЫН ХҮСЭН

[...] haял гэрэл орожо, оршон тойрон үшөө хон-жэн [...] hүрэг үхэрнүүдые тууhан эмээл моритой хүнэй [...] хүнды өөдэ аалихан гэшхүүлжэ ябахань үглөө [...] харагдадаг. Шааяма бороогойшье адхаржа байха-[...] суба үмдэнхэй хүмнай үхэрнүүдээ захадажа, [...] гэжэ абяа үгэн, ута ташуураараа тас-няс шаб-[...] ябаха юм. Ааяма халуун наран дорошье малаа [...] байхагүй, харин hэрюухэн газарыень бэдэр [...] модо, бургааhан соо оруулаад, адуулжа байха.

[...] Захааминай аймагай Хамниин совхозой эрхим [...], Ленинэй болон «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүр-[...], хадын бэлшээриин эзэн Геннадий Галсанович Дул-[...] гээшэ.

[...] зунай элдин сагта, хээрын хүхэ ногооной шэ-[...], үхэрнүүдээ үглөөнэй бүрэнхыhөө үдэшын ха-[...] болотор, ехэнхидээ хээрэнь hахяад хонуулжа, орол-[...] hайнаар адуулхада, тэрэ малайнгаа шэгнүүрые [...] нэмэдэг, hайса таргалуулжа шададаг.

— Эгээл мүнөө малшадай унтажа хононгүй, хүйтэн ха-[...] мэдэнгүй хээрэ ябажа үхэрнүүдтээ шадаал hаа [...] ногоо эдюулхэ гэжэ оролдохо саг байна, — гэжэ Ген-[...] Галсанович хэлэдэг.

[...] лэ даа. Манай эндэхи нютагуудта зунайл hара-[...] хээрын ургамал ногоон эгээл түлэг ургажа, шэ-[...]шье ехэтэй байдаг. Эгээл энэ үедэ үхэр мал са-[...] бэлшэбэл, өөхэ, мяхаяа зузааруулдаг, сагаан [...] дэлбэрүүлдэг ха юм. Тиимэhээ «зунай бэлшээ-[...] 100 үдэр соо үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 100 кило-[...] бага бэшээр нэмээхын түлөө» гэhэн социалис [...] малшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Зу-[...] хүхэ ногооной үедэ үхэр мал хонин hүрэгүүдые [...] hайнаар адуулжа шадаа hаа, тон гаргаша ба-[...] мяха, hү, ноохон ехэ абтаха, эдэ продуктнуу-[...] гүрэндэ худалдаха түсэб, социалис уялгашье амжал-[...] дүүргэгдэхэ байна. Мүн зундаа хүсэ шадал [...] абаhан, таргалhан малhаа hайн түл абтадаг, тэдэнь [...] хоролтогүйгөөр томо болодог шуу.

[...] байhан энэ харюусалгатай зорилгые гүйсэд ойл-[...] малшад зунай бэлшээриин үедэ тон оролдосотой-[...] хүдэлжэ, үдэр, час бүхэниие зүбөөр хэрэглэн, үхэр [...] hайнаар таргалуулна, тэдэнэйнгээ тус бүриин шэг-[...] сүүдхэдээ 1.000 граммhаа дээшэ нэмээнэ. Иимэ [...] бэрхэ малшад Захааминай, Яруунын, Түнхэнэй, [...] болон бусадшье аймагуудай ажахынуудта олон. [...], нёдондо гансахан Захааминай аймагай 30 га-[...] малшад зунай үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 1.000 [...] дээшэ нэмээhэн байна. Тэндэхи СССР-эй 50 [...] ойн нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Ринчин-Доржо [...], Далахайн совхозой Николай Дампилов, Сана-[...] совхозой мал адуулагша Цырен-Долгор Борьбеева, [...] совхозой Владимир Цыренов гэгшэд үхэр бүхэ-[...] шэгнүүрые сүүдхын 1.200—1.300 грамм хүрэтэр нэ-[...].

[...] жэлдэшье эдэ түрүүшүүл малаа hайнаар тарга-[...], мяхажуулжа байна. Нэн түрүүн Захааминай [...] ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, [...], советскэ, профсоюзна организацинууд малай [...] бэлшээрние зүбөөр эмхидхэхэ, гэр байраhаа холо [...] хүдэлдэг малшадые хэрэгтэй юумээрнь хангаха, [...] саг үргэлжэ анхарал хандуулха талаар ехэхэн [...] гаргадаг. Илангаяа малшадай дунда социалис [...] үргэнөөр дэлгэрүүлээд, тэрэнэйнь дүн ходо гар-[...] байдаг. Аймаг дотор мүнөө социалис уялга абаагүй [...] мал адуулагша байхагүй.

[...] элдин сагта малай шэгнүүр ехээр нэмээхэ, тар-[...] арга боломжо, hайн бэлшээрншье ажахы бүхэн-[...]. Тиигэбэшье мал адуулагша бүхэн hайн үрэ дүн [...] үшөөл шаданагүй. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй аймаг-[...], июль hарануудта 100 гаран малшадай оройдоо [...] хүнэй лэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ [...] граммhаа дээшэ нэмээгээ. Хээрын хүхэ ногооной [...] ургажа байhан үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүд-[...] 350—400 граммаар нэмээhэн малшадшье [...] бии. Энэмнай даншье эшхэбтэр. Тон иимэрхүү бай-[...] Хорнин аймагта үзэгдэнэ.

[...] жэлэй саада тээ Зэдын аймагай ажахынууд [...] малаа холын Ара-Тори, Ара-Алцак гэжэ хада [...], ой тайгын бэлшээридэ абаашажа адуулаад, бого-[...] болзор соо шэгнүүрыень ехээр нэмээдэг, гаргаша [...] мяха абадаг байгаа. hүүлэй жэлнүүдтэ хо-[...] бэлшээридэ анхарал багаар табидаг болоhон дээрэ-[...] тэндэхи тон ехэ арга боломжо үшөөл гүйсэд хэрэг-[...]. Тэндэхи холын бэлшээридэ мал хаража бай-[...] зохид гэр байрашье түхеэрэгдэнэгүй, тии-[...] ошохо харгышье заhагданагүй. Эгээл тэрээнhээ [...] hүүлэй хоёр жэлдэ холын бэлшээридэ зунаhан [...] тус бүриин шэгнүүр hанаhанда хүрэмөөр нэмээг-[...] ха юм.

[...] ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд [...] дүтыншье бэлшээридэ байhан малшадтаа анхарал [...] табидаггүй, бэлшээри дээрэ нүүжэ ошоол hаа, хү-[...] байгаа юм бэзэ гээд орхижорхидог. Зунай үедэ тэ-[...] нэгэшье дахин эрьежэ, ажалыень хинан харадаггүй [...] үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Үнгэрхэдөө, үхэрнүүдынь хэ-[...] шэгнэгдэнгүй байдаг. Тиимэhээ зарим [...] багатай хүнүүд малаа үдын наран болотор хорёо-[...] гаргадаггүй, үдэшэ эртэ асараад, хаажархидаг. [...]шье тэдэнээ тала руу туужархёод, өөhэдөө [...] ябадаг байха юм. Эгээл тиимэhээ Хориин аймагай [...] «Георгиевский», Анаагай совхозуудай олонхи мал-[...], июль hарануудта үхэр бүхэнэй шэгнүүрые арай [...] 250—450 граммаар нэмээгээ бшуу. Энээндэ ондоо [...] шалтагаан байхаб.

[...] Зэдын аймагай малшад зунай бэлшээриин үедэ [...] мал гарза хоролтодо оруулхагүй, үхэр бүхэнэй [...] сүүдхын 800 граммhаа дээшэ, хонин бүхэ-[...] шэгнүүрые 80 граммhаа бага бэшээр нэмээхэ гэhэн [...] уялга абаад, республика доторoo мүрысөө дэл-[...] үүсхэл гаргаа. Тэдэнэй hайн hайхан жэшээгээр [...] бүхэн мүрысөөндэ оролсожо, август, сентябрь hа-[...] бэлшээридэ байhан бүхы малаа эрхимээр тар-[...], мяхажуулхын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй. Энээ-[...] IV кварталда колхоз, совхоз бүхэнэй гүрэн-[...] худалдаха түсэбэйнь, мүн бүхэли жэлэйнь түсэ-[...] дүүргэлтэ сүм дулдыдаха бшуу.

[...] бэлшээриин үедэ, хүхэ ногооной шэмэтэйдэ [...], час бүхэн үнэтэйл!

[Р]СФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

[...] Верховно Со-[...] Президиумэй засeда-[...] 31-дэ болобо. Ав-[...] 1-дэ нээгдэхэ [...] наймадахи зар-[...] Верховно Соведэй до-[...] сессиин хэлсэхэ [...] ба хүдэлмэ-[...] гуримтай холбоотой [...] зүбшэн хэлсэг-[...].

[...] гэгээрэл тухай [...] хуулиин проект [...] Гүрэнэй нотариат ту-[...] РСФСР-эй Хуулиин проект тушаа саг үргэлжын комиссинуудай дурадхалнууд заседани дээрэ хаража үзэгдөө. РСФСР-эй Верховно Соведэй хаража үзэхын, тиигээд баталхын тулада хуулиин эдэ проектнүүдые комиссинууд оруулhан байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов заседани хүтэлөө.

(ТАСС).

Тодорхойлохы жэлэй габшагай алхамууд

ҮНДЭР ШАНДА ХҮРТЭГШЭД

Баргажанай леспромхозой коллектив юhэдэхи табан жэлэй эхинhээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэнэ. Байгша оной түрүүшын үдэрhөө улам эршэмтэйгээр ажаллажа, даабаряа hара бүхэндэ үлүүлнэ. Модошод, трактористнууд, жолоошод социалис мүрысөөндэ оролсонхой. Леспромхозой коллектив «нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэй түлөө» гэhэн уряа доро ажаллана.

Коллектив бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр ашаглаха, бага, ехэшье, юумэ арьбалха гэhэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадалсаhан юм. hаяшаг СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерство, профсоюзай ЦК, НТО-гой түбэй управлени 1973 оной арьбалалта, алмалтын талаар мүрысөөнэй дүн гаргаба. hайн үрэ дүн харуулhан Баргажанай леспромхозой коллективтэ СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствын ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай диплом 1 мянган түхэригэй мүнгэн шагналтайгаар барюулагдаба. Иимэ үндэр шагналда хүртэhэн тус леспромхозой коллектив эдэ үдэрнүүдтэ бүри эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Эдэнэр байгша оной 7 hара соо 226 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, даабаряа болзорhоонь холо урид дүүргэбэ: июль hарын дүүрэтэр үшөө 15 мянган кубометр модо бэлэдхээ.

Н. ТЮРНЕВ.

КОМБИНАТ СООГОО ЭРХИМЛЭНЭ

Шубуунай үдэ-хөөбэреэр пудуушха, хүнжэл оёдог цехэй коллектив hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллектив соо түрүү ябана. Эдэнэр нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 10 процентээр ехэ продукци гаргадаг болоо. Энэ цехэй коллектив байгша оной хоёрдохи кварталай даабариhаа гадуур 67 мянган түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргажа, республикынгаа, мүн хүршэ область, хизаарнуудай худалдаа наймаанда тушааhан байна.

Энэ цехэй олохон хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Анастасия Коваленкын хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын коллектив халаанайнгаа даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ.

Энэ бригадын коллективтэ «Бурмясопром» нэгэдэлэй «Эрхим бригада» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоhон юм. Ажалай түрүүшүүлhээ жэшээ абаhан бэшэшье олон хүдэлмэришэд амжалтатай hайнаар хүдэлнэ.

Г. ХАРЧЕНКО.

ҮДЭР БҮРИ 1518 ГРАММААР ДЭЭШЭЛНЭ

Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байгал» гэжэ hургалсалай ажахынхид симментал үүлтэрэй буруун бухануудые түлжүүлэн, томо болгохо талаар ехэ ажал хэжэ байдаг.

Симментал буханууд энэ ажахын Посельскэ hү hаалиин фермэдэ түлжүүлэгдэhэн юм. hайн үүлтэрэй эдэ буруунуудые томо болгохо талаар нилээд ехэ дүршэлтэй болоhон хүнүүд эндэ хүдэлнэ. Тэдээнэй нэгэн — мал адуулагша Евдокия Алексеевна Хвостова харууhалдаг буруунуудаа үбэл зунгүй hайнаар харууhалдаг юм. Энэ эхэнэр 1973—1974 онуудта 37 эрэ буруу даажа абаад, hайнаар түлжүүлнэ. Евдокия Алексеевна харууhалдаг эрэ буруунуудайнгаа шэгнүүрые июнь hарада 1518 граммаар нэмээжэ шадаа. Энэнь ажахы соо туйлагдаhан эгээл үндэр дүн болоно. Мүн эндэ хүдэлдэг Н. Н. Логинова даажа абаhан 42 буруудайнгаа шэгнүүрые июнь hарата тус тустань сүүдхэдээ 1290 граммаар нэмээгээ.

Тугалшан Т. Т. Игумнова суггаа хүдэлдэг Н. Е. Вахрушеватай хамта 107 эрэ тугал даажа абаад, сүүдхэ бүриинь шэгнүүрые 1168 граммаар дээшэлүүлээ.

Бэрхэ малшадай түлжүүлhэн симментал үүлтэрэй эдэ буруунууд бэеэ хүсэхэдоо, Эрхүүгэй, Шэтын, Амарай, Новосибирскэ областьнуудта, Яхадай, Буряадай АССР-эй ажахынуудта альгээгдэхэ юм.

С. ХАЛТУЕВ.

САБШАЛАНГАЙ НОГООНОЙ ШЭМЭТЭЙДЭ...

ФОТО РЕПОРТАЖ

Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой хүдэлмэришэд ниитынгээ hүрэг малда үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 9.000 центнерээр ехэ үбhэ бэлэдхэжэ абаха гэhэн дайшалхы зорилго урдаа табинхай. Мүнөө ажахыда тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Хаа хаанагүй сомоонууд бодоно, сенаж дарагдана, набшаhата тэжээл бэлэдхэгдэжэ, фермэ, отаранууудай үбэлжөөндэ асарагдана.

Совхоз мүнөө жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие звеногой гуримаар эмхидхээ. Ажахын отделенинүүдтэ арбан звено байгуулагданхай. Тэдэнэй хоёрынь оньhожоруулагдаhан. Звеногой гэшүүд сабшалгаhаа эхилээд, hүринүүдээ хорёолжо, тусхай комиссида тушааха хүрэтэрхи бүхы хүдэлмэреэ өөhэдөө хэхэ юм. Ажалай түлбэри абтаhан үбhэнэй хэмжээгээр, тэрэнэй шанараар тогтоогдонхой.

Сүхэ мүрэнэй баруун эрье зубшаhан Сагаан арал гэжэ олтирогой сабшалан үнгэрэгшэ жэлдэ үертэ абташаhан юм. Тиимэhээ совхозой үбhэшэд тэжээл бэлэдхэлгэеэ эндэhээ эхилээ. Совхозой директор С. Г. Санжиевтай эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, ажал түлэг дундаа ябажа байба. Багахан газар дээрэhээ бодоhон табан сомоогой наагуур тармагдаhан баалнуудые морин тармууршанай бухал болгоод орхиходонь. «ДТ-75» тракторай шэрэжэ ябаhан шарга дээрэ хэдэн хүбүүд бухалнуудые ябууд дунданъ асалаад хаяна. **(1-дэхи зураг).**

3-дахи отделениин 30 үбhэшэд хоёр звено боложо эндэ ажаллана. Звено бүхэндэ хоёр трактор, морин косилка, тармуур үгтэнхэй. Хоёр звеногойхид эндэхи 160 гектар сабшалан дээрэhээ 2.090 центнер үбhэ хуряажа абаха даабаритай.

— Ургаса яhала гэмгүй, гектар бүриhөө 13—14 центнер үбhэн абтана. Нёдондо эндэhээ нэгэшье центнер үбhэ абажа шадаагүй, hэмди. Уhанда абташаhан юм. Мүнөө 200 гаран центнер үбhэтэй болоод байнабди, — гээд звеное даагша В. А. Баженов хөөрэнэ.— Наратай сэлмэг үдэрнүүд болоно. Энэ янзаараа hаатангүй ябабал, эндээ удаархагүйбди. — гээд, нүгөөдэ звеное даагша И. И. Берднянов хөөрэлдөөндэ оролсобо.

Түрүүшын үдэрhөө тракторист-машинистнууд А. Л. Баженов, В. И. Асеев, морин косилкашад М. М. Асеев, П. В. Бушков, hүришэд энэ жэлдэ арбан класс дүүргээд, түрэл нютагтаа хүдэлхэеэ үлэhэн, 3-дахи классай тракторист-мэргэжэлтэй М. Михайлов, 9-дэхи класста ороhон С. Васильев болон бусад hайнаар хүдэлнэ. Үбhэшэн бүхэн урдахи зорилгоёо hайн мэдэнхэй. Үбhээ шадаал hаа, саг соонь, hайн шанартайгаар хуряажа абахые оролдонод.

Нэгэдэхи классай тракторист В. И. Асеев түрэл совхозойнгоо таряалан, нуга сабшалан дээгүүр булад хүлэгоо 14 дэхи жэлээ жолоодоно. hүүлэй хоёр жэлэй туршада тэрэ кукурузашанаар ажаллана. «Манай звенодо 200 гектар кукуруза даалгагданхай. Ургаса яhала hайн. Обёостой холижо таряа hэмди. Зурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёр удаа хэгдээ. Поли дээрэ хэхэ ажал үгы. Миин байха аалби, үбhэндэ ябалсажа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулха гэжэ шиидээ hэм» гээд үниинэй механизатор Виктор Иванович хөөрэнэ. **(2-дохи зураг).**

Богонихон болзорой үедэ совхозой директор Сергей Гончикжапович аймаг, ажахы дотор тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай, СССР-эй Верховно Соведэй юhэдэхи зарлалай нэгэдэхи сессиин хүдэлмэри тушаа үбhэшэдтэ хөөрэжэ үгэбэ. **(3-дахи зураг).**

Оньhожоруулагдаhан нэгэ звеное коммунист С. П. Судомойкин хүтэлбэрилнэ. Тус звенодо тракторай гурбан косилка, 2 пресс-подборщик, нэгэ стогометатель, хоёр волокуша даалгагдажа үгтэнхэй. Мүнөө тэдэнэр 2-дохи отделениин «Артамоновска» гэжэ газарта ажаллажа байна. «Хүдэлмэриин 15 үдэрэй туршада 326 гектар сабшалан дээрэhээ 3.900 центнер үбhэ хуряажа абаха гэhэн даабаритайбди. Звеногоймнай гэшүүд урдахи зорилгоёо hайн ойлгонхой. 400-гаад центнер үбhэтэй болоод байнабди» гээд, звеное даагша Савелий Парфенович хөөрэнэ. «Сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие дүүрэнээр хэрэглэхые оролдонобди» гэжэ ажахын үбhэшэд мэдүүлнэ.

Байгша жэлдэ совхозой хүдэлмэришэд ниитынгээ адууhа малда 24.500 центнер үбhэ, тэрэнэйнь 4.000 центнерыень багсалан хуряаха, 3.500 центнер сенаж, 5.000 центнер набшаhата тэжээл бэлэдхэжэ абаха гэhэн түсэбөө заатагүй бэелүүлхэ гэhэн зорилготой.

Ажалай эршэ үдэр бүри эршэдэнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.
Авторай фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

КИНОФИКАЦИИН, КИНОПРОКАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүд болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Хайдуков Михаил Михайловичые — Хориин аймагай хүдөөгэй кино-түхеэрэлгын киномеханик.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Мундруева Надежда Васильевнае — кинофильмнүүдэй прокадай республиканска конторын шалгагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной июлиин 22.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Ф. ЯКУШЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын загаhанай ажахыда олон жэлэй туршада hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Прибайкалиин аймагай Гремячинскын загаhанай участогай начальник нүхэр **Якушев** Илья Филипповичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 30.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

Хуулиин шэнэ проектнүүд зүбшэн хэлсэгдэнэ

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй болохоёо байгаа сессиин хүдэлмэридэ хабаадахаяа депутадууд Россин Федерациин бүхы заха булангуудhаа Москва ерэнэ. Республикын гүрэнэй засагай дээдын зургаанай хуули гаргадаг ажал ябуулгатай холбоотой асуудалнуудта сесси дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинууд хуулиин проектнүүдые бэлдэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Арадай гэгээрэлэй, эрдэм наукын ба соёлой: хуули hанамжалан дурадхадаг залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комиссинуудай хамтын заседани депутат Г. А. Николаевай түрүүлэлгэ доро июлиин 30-да боложо, арадай гэгээрэл тухай хуулиин проектые хаража үзөө. Депутадай бэлэдхэлэй комиссиин хүдэлмэри тухай тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ депутат М. К. Фоменко мэдээсэл хэбэ. Хуулиин проект тушаа комиссинуудта ороhон дурадхалнуудые, ажаглалтануудые, hайшаалнуудые зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые тэрэ согсолhон байна. Депутадууд З. Н. Кулакова, Т. А. Куценко, В. А. Фомин гэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлээ. Хуулиин проект социальна ехэ амжалтануудые элирхэйлэн харуулна. Мүнөө үедэ арадай гэгээрэлэй талаар ниитын харилсаае hайжаруулха хэрэгые хангана гээд комиссинууд олониитын hанал бодолые элирхэйлэн мэдүүлбэ. Зүбшэн хэлсэhэнэйнгээ hүүлээр комиссинууд хуулиин проект нэгэн hаналтайгаар hайшаагаад, тэрэниие РСФСР-эй Верховно Соведэй харалгада табиха гэhэн шиидхэбэри абаа.

Депутат В. Ф. Тороповой түрүүлэлгэ доро үнгэрhэн хуули hанамжалан дурадхадаг комиссиин заседани дээрэ гүрэнэй нотариат тухай РСФСР-эй хуулиин проект зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хүсэндөө байhан хуулиие хараада абажа, Совет обществын байдалай мүнөөнэй эрилтэнүүдтэй тааралдуулан, хуулиин проект бэлдэгдэhэн байна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Нотариадай ажал ябуулгые тааралдуулан табиха ёhо гуримууд энээн дотор үлөөгдэхэhөө гадна, демократическа эхилэлтэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, гүрэнэй нотариадай хүдэлмэридэ социалис хуули ёhо хангаха хэдэ хэдэн гуримууд оруулагдаhан байна.

Гүрэнэй нотариат тухай РСФСР-эй хуулиин проектые комисси hайшаагаад, тэрэниие РСФСР-эй Верховно Соведэй харалгада табиха гэhэн шиидхэбэри абаба.

Гараhан депутадуудай орондо шэнээр hунгагдаhан РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудай эрхэ түлөөлэлгэнүүдые шалгаха тухай асуудалые Мандатна комисси хаража үзөө.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. П. Нешков, хэдэ хэдэн министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай заседанинуудта хабаадаhан байна.

(ТАСС).

«Молния-1С» гэжэ хэлхеэ холбооной хэмэл одон ниидхүүлэгдэбэ

Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одонуудые хэрэглэн, хэлхеэ холбооной түхеэрэлгэнүүдые саашадань нарижуулан hайжаруулха программын үндэhөөр «Молния-1С» гэжэ хэлхеэ холбооной хэмэл одон 1974 оной июлиин 29-дэ Советскэ Союзhаа табигдаба.

Хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр замдаа гаргагдаба:

— Газарай нюрууhаа 35.850 километртэ табигдаа;
— 23 час 59 минута соо Газарые тойроно;
— Экваторта 0 градус 4 минута hөөлжүү юм.

Телевидениин туршалгын дамжуулгануудые хэхэ, холын зайда радио-холбоо тогтоохо аппаратура, командно-хэмжэлгын бүлэг аппаратура, замыень хүтэлэн жолоодохо, түлишөөр хангаха түхеэрэлгэнүүд хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон дээрэхи аппаратура гэмгүй hайнаар хүдэлнэ. Хараалагдаhан программын үндэhөөр хэмэл одонтой холбоон хэгдэхэ.

Абтаhан мэдээсэлнүүд тоолон тодорхойлолгын-залан хүтэлбэрилгын түбтэ шэнжэлэгдэжэ байна.

(ТАСС).

АХА НҮХЭДЭЙ АЛЬГАН ДУЛААН

Залуушуулай ажалладаггүй нэгэшье предприяти, барилга, колхоз, совхоз республика дотор үгы юм. Ажаллаһан газартаа залуу үетэн габшагайгаар, үнэхөөрөө залуу наһанай эршэмтэйгээр хүдэлдэг байна. Энэ баримтые комсомолшуудай ажал гэршэлнэ. Үйлэдбэридэ ажалладаг бүхы комсомолшуудай хахад хубинь юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй түрүүшын хахад жэлэй түсэбтэ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэә.

«Табан жэлдэ залуушуулай габшагай ажал, бэлиг шадабари, бэдэрэлгэ зорюулая!» гэһэн хүдэлөөндэ, «Мал ажал — комсомолой габшагай хэрэг» гэһэн социалис мүрысөөндэ хүдөө нютагуудай комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадана. «Хажуудашни нэгэшье хүн гээгдэхэ ёһогүй», «Фермэ бүхэн олзотой байг лэ», «Фермэнүүдтэ үйлэдбэриин үндэр дээдэ культура нэбтэрүүлхэ», «Комсомол-залуушуулай агрегадууд бүтээсэ схэтэйгээр ажалладаг» гэһэн уряатайгаар комсомол-залуушуулай олон коллективүүд ажаллана. Хүдөө ажахыһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйл ехэдхэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Залуу таряашад түрүү агротехникэ, эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые шуумгайгаар нэбтэрүүлнэ, ажалай эмхидхэл нарижуулна. Залуу малшадай мүрысөөн шэнэ шатада гаранхай.

Республикын залуу үетэн ажал хүдэлмэридөө үүсхэл эдэбхи гаргахадаа аха нүхэдэй дүй дүршэлдэ түшэглэнэ, тэдэнэрэй заабари зүбшэл, туһаламжа дэмжэлгэдэ хүртэнэ. Ажабайдалайнгаа замда өөрын харгы шэлэхэ хэрэгтэнь, ажалайнгаа ёһото мастер болохо, түгэс мэргэжэлтэд болохо хэрэгтэнь аха нүхэдынь сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ.

Совет арадай, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай һайн һайхан ёһо заншалаар залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ гэһэн хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» гэжэ Ленинградай электромашина бүтээлгын нэгэдэлэй эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн Степан Степанович Витченко гэгшын үүсхэлээр хүдэлмэришэн ангиин дунда энэ гайхамшаг хүдэлөөн (наставничество) дэлгэрээ бэлэй. Наһаараа шахуу армида алба хэһэн полковник, олон орден хайрануудтай энэ хүн армиһаа табигдаһанай һүүлээр «Электросилада» слесареэр ороо һэн. Удаань комсомол-залуушуулай бригада толгойлоо. Коммунист, сэрэгшэ, хүдэлмэришэнэй ехэ дүршэл, сэдьхэл зүрхэнэйнгээ дулаанние энэ хүн залуушуулые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрэй гарые ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүргэхэ хэрэгтэ сүм зорюулаа. Арбан жэл соо зуу гаран залуу хүдэлмэришэд бригададань хүмүүжүүлгын һургуули гараа. С. С. Витченкын үүсхэл дагагшад мүнөө хэдэн мянгаад болоо.

Аха нүхэдэй һургаал, заабари тухай асуудал мүнөө онсо удха шанартай болоод байна. Залуу хүн бүхэнние ажалай бүлэдэ яажа оруулхаб, хүдэлмэриин оншодо яажа һургахаб, хүдэлжэ байгаад, һуралсалаа үргэлжэлүүлхээр бүхы юумыень яажа эмхидхэхэб — эдэ асуудалнууд партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай һанаа үнөө зобоонгүй аргагүй.

Тэмсэлэй гал дүлэн соогуур гараһан хүнүүдэй дүй дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулха шухала гэжэ багша Ленин зааһан байдаг. Энэ һургаалынь мүнөөшье ехэ удха шанартай зандаа. Граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэн соогуур хатуужаһан, индустриальна барилга, хүдөө ажахые хамтардхаха хэрэгтэ хабаадаһан солото хүнүүд мүнөө залуу үетэндэ дүй дүршэлөө дамжуулна, тэдэнние һургана, хүмүүжүүлнэ.

Залуу үетэнние һургагшад, хүмүүжүүлэгшэд — бэлигтэ мастернууд, үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэд манайда олон. Социалис Ажалай Герой А. Н. Ошировые (ЛВРЗ) тон түрүүн дурдая. Энэ хүн яагаад иимэ хүндэтэй болооб? Сэдьхэл һайн тайгаараа, нүхэдтөө ехэ нэрэгэг, һанаагаа зободогоороо, өөртөөшье, нүхэдтөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хандадагаараа иимэ хүндэтэй хүн юм. Шэнэ ерэһэн хүнүүдтэ ехэ анхаралтай байдаг. Һургуулиин партаһаа эхилжэ, ерээдүйнгөө хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлжэ эхилдэг гурим ЛВРЗ-дэ бии юм. Шефүүд классуудтань ерэжэ, һурагшадтай уулзадаг, мэргэжэл тухайдаа хөөрэдэг, түрүү хүнүүдтэй, үйлэдбэритэеэ танилсуулдаг, һурагшадай гэртэхидтэй хөөрэлдэдэг юм.

Хэдэн жэл болоод һурагшад ябаһан залуушуул хүдэлмэришэдэй бүлэдэ ерэжэ ородог байна. Тэдэнэр цехүүдтэ үнинэй хүдэлмэришэдэй хажууда ажалай һургуули гарадаг юм. Игэжэ далижаһанайнгаашье һүүлээр залуу хүдэлмэришэд һурагшад-заабаришадтаяа холбоотой байдаг даа. Эдэнэртэй зэргэлээд хүдэлдэг юм. Залуушуул эрхим мэргэжэл шудалхын тула эрмэлзэхэһээ гадна, мүн һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ арга боломжотой газар бэдэрдэг гээшэ. Энээндэнь ахамад нүхэдэй туһаламжа мүн лэ хэрэгтэй.

ЛВРЗ-дэ шэнэ ороһон залуушуулые музей соогоо угтадаг заншалтай. Заводой шиидхэжэ байһан зорилгонууд тухайда, саашанхи хүгжэлтэ тухайдань эдэнэр эндэһээ мэдэдэг, ветеранууд тайнь танилсадаг юм. Энэ ёһолол ехэ удха шанартай байна. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө зүргэ олохо, предприятиин техническэ, социальна асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй хабаадаха арга замаа тодорхойлхо болоно бшуу. Игэжэ музейн богоһоо залуу хүдэлмэришэн уялгаяа, журам, харюусалгаяа шэнээр мэдэрдэг байна бшуу.

Локомотивна депогой үнинэй хүдэлмэришэн В. В. Македонский шэнги хүмүүжүүлэгшэд олон. Энэ хүнэй шабинар мүнөө бэеэ даагаад ажалланад. Ажалдаа, шэлэһэн мэргэжэлдээ дуратайгаар, нарин нягта байхаар залуу хүдэлмэришэдые энэ хүн хүмүүжүүлдэг юм. Өөрөө энэ хүн юумэ ухаалдиха, шэнжэлхэ дуратай, һайн, сагаан сэдьхэлтэй — иимэ шэнжэ шанартай хүн. «Электромашина» заводой үнинэй хүдэлмэришэн Александр Иванович Арефьев 50 гаран хүнние хүмүүжүүлээ. Эдээнэйнь олониинь мүнөө армида алба хэнэ, нүгөөдүүлынь өөһэдөө хүмүүжүүлэгшэд болоцхой ажаллажа байна. «Теплоприбор» заводто һая ороһон залуу хүдэлмэришэн бүхэнние шефтээ абадаг гуримтай. «Эрхим залуу хүдэлмэришэн» гэһэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөнэй дүн жэл бүри гаргагдадаг юм. Социалис Ажалай Герой Д. К. Тумурова болон бусадайшье энэ талаар хэдэг ажал аша үрээ харюулна гээд тэмдэглэлтэй.

Манай нииитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта, ажал дээрэ, гэр бүлэдэ хүнние хүндэлхэ, анхаралтайгаар хандаха, үнэн сэхэ байхаар, өөртөөшье, нүхэдтөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хандахаар, тон нүхэд ёһоной уларил байгуулха шухала гээд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Хүдэлмэришэн ангиин залуу халаанние бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэдээ авиационно заводто эгээл иимэ эрхэ байдал байгуулагданхай.

Эндэ нэгэ жэшээ дурдая. Түрүүшын салин юрын лэ хэрэгтэл адли шэнги байха юм. Теэд түрүүшынхеэ салин абажа байһан залуу хүндэ энэ ушар онсо удхатай байна. Залуу хүдэлмэришэдэй гэртэхидые энэ үдэр урижа ерүүлдэг юм. Түрүүшын салин үгэлгэн дээрэ заводой үнинэй хүдэлмэришэд ажалайнгаа зам тухайда, коллективэйнгээ ёһо заншал тухай залуушуулда хөөрэдэг, юрөөл хэлэдэг юм. Иимэ уулзалгын һүүлээр залуу хүдэлмэришэд ажалаа, коллективэйнгээ хэрэг харюусалгатайгаар харадаг болохо байна бшуу.

Ажалда түрүүшынхеэ ороһон хүбүүн, басаган бүхэндэ өөрын хүмүүжүүлэгшэ-заабаришан байбал, дээрэ. Иимэ хүмнай гансал мэргэжэлэй эди шэдидэ һургаха гэһэн бэшэ юм. Заабаришан-аха нүхэр гээшэ нэн түрүүн хүмүүжүүлэгшэ мүн. Хүдэлмэришэнэй нэрэ хүндэ хухалангүй, тэрэнние нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэжэ ябаха һургуулида залуу хүдэлмэришэнние һургадаг байна. Аха нүхэр гээшэ ажабайдалай багша мүн. Ажал дээрэшье, хамтын байрадашье, клубташье, һургуулидашье залуушуулай кружогтошье аха нүхэрэй дулаан үгэ хэрэгтэй.

Предприяти, колхоз, совхозуудай дирекци нииитын организацинуудтай хамта шефүүд-заабаришадые олдожо, цехүүдэй профсоюзай, комсомолой комитедүүд дээрэ, цехүүдэй начальнигуудай захиралтаар баталагдадаг юм. Тиигээд эдээндэ залуу хүдэлмэришэд даалгагдадаг байна. Энээндэ нэгэ жэшээ дурдая.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат, элитэ хонишон Цыбикжап Аюшеевна Бадмаевагай ударидалга доро гурбан басагад: Ганжидма Бадмаева, Валентина Бадмаева, Дулма Самбилова гэгшэд хүдэлдэг. Гааргын совхозой комсомол эдэ басагад эгэшэ нүхэрэйнгөө дүй дүршэлдэ һурана, ажалайнь онцо шудална. Энэ жэлдэ эдэнэй ажалладаг коллектив 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абажа, томо болгоо.

Сэлэнгын аймагай Ехэ-Цагаанай һаалиин фермын коллектив эрхим һайнаар хүдэлжэ байдаг. Эндэ олонхинь залуушуул ажалладаг юм. Элитэ һаалишан Долгоржап Дарижаповна Данзанова тус фермые хүтэлбэрилдэг. «Залуушуулай заабаришан» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогоор Долгоржап Дарижаповна шагнагдаа гэһэн баяртай мэдээсэл һаяхан ерээ. Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. Рабдаевай ажалай үрэ дүн жэлһээ жэлдэ һайжаржа байна. Залуу нүхэдтөө дүй дүршэлөө дамжуулдаг, тэдэнние хонишоной мэргэжэлдэ һургадаг юм. Тэдэнь ажалдаа амжалта туйлана, багшынгаа хойноһоо хурдан алхамаар дабшана.

Залуу хүдэлмэришэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэг улам үргэдэнэ. Социалис Ажалай Герой С. С. Витченкын үльгэр жэшээ дагагшад улам улам олошорно. Ерээдүйн хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ хэрэг бүри һургуулиһаа эхилхэ зэргэтэй. Эндэ эхининь табигдадагшье гээшэ. Гурим журамда, уялга харюусалгада һургадаг байна. Тиигэбэшье эндэ дутагдалнууд тохёол додог. Хүдэлмэришэн гээшэ юун хүн бэ гэжэ мэдэхэгүй хүнүүд заводто ерэдэг бшуу. Комсомолой организацинууд залуушуулые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрэй ажалай эрхэ байдал, байра һайжаруулха гэжэ оролдодоггүй. Зарим газарта ажалай, үйлэдбэриин журам залуушуулай сахиха, мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һаналаа табидаггүй ушар бии. Эдэ бүгэдые усадхажа, залуушуулые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэг улам һайжаруулхын тулада комсомолой организацинуудай секретарьнар оролдохо болоно. Залуу хүдэлмэришэн бүхэнние шеф-заабаришан һургаха, хүмүүжүүлхэ — иимэ зорилго бидэнэрэй үмэнэ табигдана.

В. РАДНАЕВ.
ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь.

ШЭНЭДХЭН БАЙГУУЛАГДАНА

Булад хайлуулгын мартен пеэшэнүүд электрын пеэшэнүүдээр һэлгэгдэжэ, ЛВРЗ-гэй булад цехые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. 1971 оной январь соо ЛВРЗ-гэй түүхэдэ шэнэ хуудаһан нээгдэһэн байгаа. Электрын пеэшэндэ булад түрүүшынхеэ хайлуулагдажа эхилһэн.

Тэрэ гэһээр цехтэ үшөө хоёр пеэшэн ашаглалгада тушаагдаа. Мүнөө эндэ бүхы гурбан пеэшэндэ 2,5 час болоод лэ, булад шудхалаа гаргагдажа байна. Дүрбэдэхи пеэшэнэй хабсарган табигдаад, ашаглалгада тушаагдахада, цехэй шэнэдхэн байгуулга дүүрэхэ юм. Мүнөө энэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Электрын пеэшэнүүд мартен пеэшэнүүдһээ булюу һайн. Эндэ хайлуулагдаһан буладай үнэ сэн һураггүй бага байхаһаа гадна, һайн шанартай юм.

Техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдэһэн цех һайн шанартай 450 элдэб янзын булад шудхалаа гаргадаг болоо. Ленинэй ордето Люблинскэ шудхалгын механическа заводой металлургнуудтай мүрысэдэг энэ цехэй коллектив 1974 ондо булад хайлуулгые бүри дээшэлүүлхэ, шанарыень һайжаруулха гэжэ оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Буладай холисо шалгагдажа байна. 2. Ээлжээтэ хайлуулга.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ГҮРЭНЭЙ ШАЛГАЛТА ЭХИЛБЭ

Буряадай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг техникумэй студентнэрэй харюусалгатай халуун хаһа хүрэжэ ерэбэ. Тус техникум дүүргэгшэд мүнөө гүрэнэй шалгалта барижа эхилбэд. Тэдэнэр политэкономёор түрүүшынгээ шалгалта үгөө.

Студентнэрэй олонхидынь энэ предмедээр һайн бэлэдхэлтэй, гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй байһанаа харуулба. Түрүүшын предмет, түрүүшын «таба» гэһэн сэгнэлтэнүүд! Политэкономи һайнаар шудалһан 19 студент эрхим сэгнэлтэ абаа. В. Алексеев, М. Батомункуев, В. Болотова, Б. Дылыков, П. Калашников гэгшэд тэдэнэрэй тоодо оролсоно.

Августын тэн багаар тэдэнэр техникумээ дүүргэжэ, һүүлшынгээ шалгалтануудые бариха байна. Техникум дүүргэгшэд барандаа ерээдүйн агрономууд, зоотехнигүүд, хүдөө ажахын үйлэдбэрие хүтэлбэрилэгшэд болоно.

М. МЕДОВАЯ.

АЛАС-ДУРНЫН ХИЗААРТА

ЭМНЭЛГЫН ШЭНЭ БАЙШАНГУУД

ХАБАРОВСК.—Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ шэнэ курортнуудые барилгада, мүнөө бии байһан курортнуудые үргэдхэхэ хэрэгтэ 120 миллион түхэриг һомологдоо, — гэжэ Профсоюзуудай курортнуудай управлениин Центральна Соведэй түрүүлэгшэ И. И. Козлов ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. — Байгал далай, Енисей, Ангар, Амар мүрэнүүд шадар болон аршаан булагуудаар баян бусад газарнуудта шэнэ курортнууд бодхоогдохо юм.

Энэ хизаарта курортно-санаторно бүлэг барилгануудые бодхоолго хадаа энэ табан жэлэй шэнжэ шанарай нэгэниинь болоно. Газарай ашагта малтамалнуудые нээхэ, индустриин хурдан түргэнөөр хүгжэхэ үедэ курортно эмхи зургаануудшье ажал ябуулгаяа нарижуулан һайжаруулна. Мүнөө зуугаад шахуу курорт эндэ бии. Үнгэрһэн жэлдэ 600 мянга шахуу хүн зон эдэ курортнуудта амаржа, бэеэ аргалуулһан байна.

Углекислэ, сероводородно болон радиоактивна аршаан булагуудайнгаа нөөсөөр, элдэб янзаар, нарата дулаан үдэрнүүдээрээ Байгал шадарай болон Алас-Дурнын хэдэ хэдэн бусад районууд Кавказһаа дутуугүй гэжэ мэргэжэлтэд тодорхойлһон байна. Тиимэһээ Шмаковка курортдо шэнэ амаралтын байшангууд, Примориин хизаарта шэнэ сэсэрлиг-хото. Хабаровска хизаарай Кульдур курортдо шэнэ амаралтын байшангууд бии болохо байна. Камчатка, Сахалин дээрэ шэнэ санаторинууд болон амаралтын байшангууд бодхоогдохо юм. Яхадай Үнгер мүрэн дээрэ, мүнхэ өөбдэг газарта бүхэли жэл соо халуун уһанай бурьялан гаража байдаг аршаан олдонхой. Мүнөө эндэ ажаһуугшад энэ аршаандаа бэеэ аргалдаг байна.

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй курортнуудта ямаршье үбшэ аргалжа болохо байна, — гэжэ И. И. Козлов саашань хэлэбэ. — Бэеынгээ даһан сагай уларилтай газарта бэеэ аргалха гээшэ аша үрэтэй байдаг гэжэ олон жэлэй дүй дүршэл харуулаа. Тиимэ дээрэһээ энэ хизаарта эмнэлгын байшангуудые бариха зорилго табигданхай.

АМАР ШАДАРАЙ СУБАД ЭРДЭНИ

КУЛЬДУР курорт дээрэ «Жемчужный» гэжэ санатори бариха техническэ проект баталагдаба.

— Һаяхан боложо үнгэрһэн ленинскэ бүхэсоюзна субботнигой үедэ ороһон мүнгөөр түрэлхидые үхибүүдтэйнь аргалха 500 байратай бүлэг барилга хэгдэхэ байна, — гэжэ Профсоюзуудай курортнуудай управлениин Хабаровскын харьяата Соведэй түрүүлэгшэ О. И. Цораев мэдээсэбэ.

«Жемчужный» санаториин бодхоогдохо Кульдур курорт газар дороһоо урдан гаража байдаг халуун аршаанаараа суурхадаг юм. Ураалһаа эхилээд, Камчатка хүрэтэрхи хүн зонние тэрэ хангаха.

Алас-Дурна зүгэйхид Амар шадар оршодог үзэсхэлэн гоё газартай бусад аршаан курортнуудта амардаг байна. «Уссури» гэжэ курортдо модоной шэлбээһэнэй, субад эрдэниин, кислородно болон углекислэ ваннануудые абажа болоно. Ультра-абяан, электро-нойрсолго гэхэ мэтэ аргануудые хэрэглэдэг болоһон физиотерапевтическэ таһаг хэдэн кабинедүүдтэй юм. Үбшэнтэд ингаляториі, кислородой майхан хэрэглэн, бэеэ аргалдаг. Уһанай эрьедэ зохид соляри бии.

Геологууд Мухен мүрэн шадар аршаан булаг олоо.

Энэ аршаанай зарим газарнуудынь суута Бор... булагэй аршаануудһаа... һайн байба. Энэ ар... оршон тойрон байһан ой... заповедник гэжэ соно... ной.

СУДНА ДЭЭРЭ — АМАРАЛТЫН БАЙ...

КОМСОМОЛЬСК-на-А... «Амурсталиин» металл... Карпадай шэлын хори... шодог курортдоо бэеэ... аргатай юм. Предприяти... раинын ССР-тэ «Вер... гэжэ элүүржүүлгын э... рилгада туһалһан... Предприятиин хүдэлмэ... Хара далайн эрьеын, ... тикын болон Приморин... рортнууд болон амар... байшангуудта амархаар... бүри абадаг 800 пу... энэ элүүржүүлгын... амарха путевконууды... нэмэлтэ боложо үгэдэг.

Заводой туристнуудай... да зундаа гурба мянга... хүдэлмэришэд түрэл... холо ошонгүй амардаг... Оршондохи ойнь, ... жэмэсээр баян. Ой соо... рон нуурай эрьедэ... түхеэрэгдэһэн гостин... ангуушадай бааза... Предприяти өөрын са... һэргылэмжын газартай, ... һашанай байшантай. Ха... һээ гараһан судануу... түхеэрэгдэһэн амаралт... шангуудта амарха ... шуул олон.

АМАРАЛТАЯА... ОЙ ...

ХАБАРОВСК. «Миклу... лай» гэжэ таарамжатай... теплоход Хабаровск-... евск-на-Амуре гэһэн... мордобо. Гурбан далбаат... онгосодо Владивосток... Челябинскын, Южно-Са... болон Киевэй, Находка... Хабаровскын туристну... шалхаар гараа.

Амар шадарай байгаа... ян, элдэб янза. Эндэ хэ... да зүг нэгэн доро оршо... һанахаар. «Амар м... хэдэн мянгаад модо за... ран гаталааб. Хэдэн м... үзэсхэлэн гоё газарну... рааб. Хараһан үзэһэн... гоймни эрьенэ» гэһэн... А. П. Чеховтэ хабаатай... Москва болон Ленинг... Прибалтика болон Дун... һаа ерэһэн хүнүүд энд... зарай гоё һайханиие... үзэжэ, зүрхөө ханадаг.

Аяншалга болон э... нуудай Хабаровска бюр... һонирхолтой программ... шалагшадтаа дурадхана. Дурна зүгэйхид турис... путевконуудаар Ленин... Москвагай үзэсхэлэн... дурасхаалта газарнууд... жо харана, Хара бол... тиин далайнуудай эрье... на. Загаһашадта, анг... мүрэн дээрэ ябаха болон... ционно транспорт дур... юм. «Һамарай», ... поезднуудта һуужа, с... гаа үнгэргэхэ дура... олон юм. «Волочаевска... нууд», «Ленинэй һана... лой харгыгаар», Энэ... Эхэ орон» гэһэн ... олон хүнүүд аяншалдаг.

ҮХИБҮҮДЭЙ АМАРАЛ... БАЙШАН

БЫЧИХЭ ТОСХОН. (... ровска хизаар). Хаба... оршондохи үзэсхэлэн го... та, Сэнхир Хехцир гэжэ... хормойдо баригдаһан ... дэй амаралатын байша... болгогдоһоор арбан жэл... Эндэ агаарынь ариг сэб... мүрэнэй ехэ уһ... һалаа дээрэ зохидоор ту... дэһэн байшан гэрнүүд б... донхой. Шара элһэтэй... дэнь үхибүүд амаржа, ... оймодог, шунгалаг.

Мянга гаран үхибүүд... жэл бүри амардаг юм... нар, медицинскэ сест... хүмүүжүүлэгшэд эдэнэй... һоо харууһалдаг.

ТАСС-ай к...

НИИТЫН МАЛДА—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

ХАРААЛҺАН ЗОРИЛГОМНАЙ, ХЭХЭ АЖАЛНАЙ ЕХЭ

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон аймагаймнай ажахынууд һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые бүри элбэгжүүлхээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм. Тиин энэ хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула колхоз, совхозууд нэн түрүүлэн сабшалан, бэлшээриингээ үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа захалаа бэлэй. Ушарынь хадаа жэл бүри адууһа малай олошорходо сабшалан, таряалангай ургаса горитой дээшэлнэгүй, хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангагданагүй бшуу. Энээнһээ уламжалан ажахынуудай малай ашаг шэмэньшье ехээр нэмэнэгүй гээшэ. Тиимын тула байгша ондо манай аймаг гектар бүриһөө 13 центнерһээ бага бэшэ ороохо таряа, 17 центнер үбһэ хуряахаар түсэб хараалаа юм.

Энэ даабаряа саг болзортонь дүүргэхын тула хабартаа ажахынуудтамнай луговодуудай 54 звено, лугомелиоративна 5 отряд эмхидхэгдэжэ, сабшалан һайжаруулгада ажаллажа гараа. Тиихэдэ тэжээлэй ургамалнуудые таряжа харуулхаар, кукурузашадай 34, хартаабхашадай 14, тибһэтэ ургамал ургуулагшадай 25 звено байгуулагдажа горитой ажал хэгдээ юм. Гэбэшье сабшалан, таряалангаймнай ургаса үшөөл һанаһанда хүрэмөөр бэшэ байһаар. Ушарынь хадаа зарим ажахынууд сабшалан, бэлшээриин газарай үрэжэл һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һарада хараалһанаараа ехэ хүдэлмэри бүтээгээгүй байшоо гэхэ гү, али мүнөө хүрэтэр ушар удхыень ойлгохо, һайнаар үнгэргэхые оролдоногүй. Жэшээлбэл, байгша ондо соносхогдоһон габшагай хоёр һарын туршада Хүдэриин совхозой, «Родина» колхозой луговодууд, механизаторнууд хараалһан түсэб, зорилгоёо сүм бэелүүлээ бэлэй. Харин нүгөөдэ ажахынууд энэ хугасаа соо хэхэ ажалаа хүсэд ябуулжа, даабаряа дүүргэнгүй үлэшоо.

Гадна зунай эхеэр сабшалан, бэлшээрэй һайса уһалха арга, машина, техникэшье ажахы бүхэндэ бии юм. Мүнөө аймаг доторнай 18 бүлүүр станци, уһа сасадаг 10 түхеэрэлгэ бии. Эдэ бүхы машина, түхеэрэлгэнүүдээ хүсэд ашаглаад байбалнай сабшалан, бэлшээриин ногооной ургаса хараа байса дээшэлжэшье магад. Зүгөөр тодорхойлон шалгажа үзэхэдэ, Хяагтын, Ехэ-Нугын совхозуудһаа, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозһоо бэшэ ажахынууд техникээ гүйсэд хүдэлгөөгүйнь гэмшэлтэй.

Энэ дээрэ хэлэгдэһэн баримта, дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, аймагаймнай ажахынууд мүнөө болотор газараа эзэн ёһоор ашаглажа шадана гүй, бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэнэгүй гэжэ хэлэлтэй. Энээнһээ боложо жэл бүри үбһэ тэжээл багаар абтана, малай ашаг шэмэ эрид дээшэлнэгүй гээшэ.

Һүүлэй гурбан жэлэй дүнгүүдые согсолон зэргэсүүлхэдэ, жэл бүри дунда зэргээр 573810 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэн хуряагдаа. Тэрэнэй 437160 центнерынь ажахынуудта бэлэдхэгдэһэн байна гэхэ гү, али мал бүхэндэ түсэбэй ёһоор, 19 центнер тэжээлэй единицын хүртэхөөр бэлэдхэгдэхэ аад, арайхан 10 центнертэ хүргэгдөө. Тиигэжэ жэл бүри малаа үхэл гарзагүй ондо оруулхын тула горитой тэжээл худалдажа абана гээшэбди.

Июль һара бага зэргэ хура бороотойшье һаа, урда жэлнүүдэйхиһээ яһала һайн байгаа. Ногооной гарасашье һайн. үндэр, үдхэншье. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагаймнай ажахы бүхэн үбһэ хуряалгадаа орожо, түрүүшынгээ тонно сенаж даража, түрүүшынгээ центнер ногооной гурил гаргажа захалба. Мүн хаа хаанагүй һүринүүд жэрысэ бодожо эхилээ. Богонёор хэлэхэдэ, тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Байгша ондо аймагай колхоз, совхозууд мал бүхэндэ (условноор) 690 мянган тэжээлэй единицын хүртэхөөр үбһэ хуряаха түсэбтэй. Тиихэдэ 12-15 мянган центнер ногооной гурил гэхэ гү, али тугал бүхэндэ 1,5 центнерэй хүртэхөөр бэлэдхэхэ байна. Мүн витамин элбэгтэй тэжээл 10000 центнер, 20-25 мянган центнер набша намаа суглуулжа нөөсэлхэ байнабди. Мүнөө үедэ ажахынуудта бүхыдөө үдэртэ 1500 гектар сабшалангай ногоо сабшажа хуряаха машина, техникэ бии. Хэрбээ эдэ бүхы онь һон техникээ ашагтайгаар хүдэлгэбэл, үдэртэ 15—20 мянган центнер үбһэн һүрилэгдэхэ зэргэтэй гэхэ гү, али тэжээл бэлэдхэхэ хаһамнай 15—20 хоногой туршада үргэлжэлхэ болоно. Хэрбээ үбһэ хуряалгаяа үни удаан унжагайруулангүй, богони болзорто үнгэргэбэл, гансашье һайн шанартай тэжээл ехээр абтаха бэшэ, мүн шэнэ ургаса — таряа хуряалгамнайшье хаһа сагтаа эхилхэ байна бшуу. Эдэ бүхы хүдэлмэриин урагшатай ябабал, саашадаа адууһа малаймнай ашаг шэмэ эрид дээшэлжэ, гүрэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр тушааха байһамнай дамжаггүй.

Г. КУЗНЕЦОВА,
Хяагтын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном.

МОЛДАВИИН ССР. **Республикын урда нютагуудай таряалангууд дээрэ хуряалгын халуун хаһа эхилэнхэй. Чадыр-Лунгска райондо «Искра» болон «40 лет Октября» колхозой таряашад түрүүшүүлэй зэргэдэ шэнииисээ хуряажа эхилээ. Комбайнернууд таряалангай гектар бүриһөө 35—40 центнер ороохо сохино. Эдэ ажахынуудай таряашад хуряалгын хүдэлмэрине богони болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гэжэ уялгалаа.**

Баһа эндэ ерээдүйн ургасада ехэ анхарал хандуулагдана. Һолоомо хуряажа абаһанай һүүлдэ һолоомоной узуурта лущени хэгдэжэ, үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулагдадаг, тиигээд газарынь хахалагдажа, таряанай һуурида ургуулагдаха культуранууд таригдадаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «40 лет Октября» колхоздо шэнииисын баалнуудые суглуулга.

ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

1974 оной хоёрдохи кварталай туршада нютагай Соведүүдтэ мэдэлтэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн тухай

Байгша оной хоёрдохи кварталай туршада нютагай Соведүүдтэ мэдэлтэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн хараажа үзөөд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет иигэжэ тогтообо:

1. Республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан түгые нэгэдэхи мүнгэн шангинуудай предприятинуудта олгохо:

Бэшүүрэй аймагай **Буйска лесхозой коллективтэ, «Ростекстильторгын» рес... «Байкал» ресторанай коллективтэ. Түлишын промышленностиин управлениин Дээдэ-Удын леспромхозой коллективтэ.** Захаминай... **гормолзаводой коллективтэ**, Улаан-Удын ... фабрикын коллективтэ.

2. Республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан түг хоёрдохи мүнгэн шангайгаар **нимээ коллективүүдтэ олгохо:**

Улаан-Удын горпищеторгын ажахын тоосоондо ороогүй **хоёрдохи магазинай коллективтэ, Худалдаа наймаанай министерствын наймаанай техникын комбинадай коллективтэ.**

3. Хоёрдохи һуури мүнгэн шангайгаар:

Хэжэнгын лесхозой коллективтэ, юһэдэхи столовын коллективтэ, Түлишын промышленностиин управлениин **Селенгэ леспромхозой коллективтэ. Сэлэнгын архинн заводой коллективтэ. Хэжэнгын тоһоной заводой коллективтэ.**

4. Гурбадахи һуури мүнгэн шангайгаар:

Романовкын лесхозой коллективтэ, Улаан-Удын горпромторгын **«Звёздочка» магазинай коллективтэ, «Спорттовары» магазинай коллективтэ, Улаан-Удын гортопой коллективтэ,** Улаан-Удын **... заводой коллективтэ,** Улаан-Удын хилэмэнэй **фабрикын коллективтэ.**

Аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын түхэлтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдэлмэрэшэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэлэ хүдэлмэри хэнэ.

Соёлой олохон эмхи зургаануудай ниитэ политическэ, соёл гэгээрэлэй талаар абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Хорин, Хасуурайн соёлой байшангууд, Анаагай хүдөөгэй клубта, Зүүн Хуурайн профсоюзна клубта саг үргэлжэ һонирхолтой үдэшэнүүд, аман үгын журналнууд, уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдэжэ байдаг. Ниитэ политическэ, медицинскэ, педагогическэ, хүдөө ажахын эрдэм мэдэсэ ажалшадай дунда дэлгэрүүлгэ, ажалай түрүүшүүлтэй, ветерануудтай уулзалга, мэргэжэлтэдтэй зүбшэл, социалис мүрысөөнэй илагшадые хүндэлхэ ёһолхо гэхэ мэтын һонирхолтой ажал абуулга эдэ клубуудта ходо хэгдэжэ байдаг.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэд бүхэн өөрын социалис уялга абаһан юм. Квартал бүхэндэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаха байдаг. Энэ оной 1-дэхи кварталай дүнгөөр Хорин соёлой байшан түрүүшын һуурида гараба. «Эрхим клуб» гэһэн дамжуулгын вымпелдэ хүртэһэн, соёлой байшангай директор В. Д. Борисова «Клубай хүдэлмэриин отличник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Аймагай ажахынуудай малшад, таряашад, механизаторнуудые соёлой талаар хангалгада горитойхон анхарал хандуулагдана. Аймагай Соёлой ордоной, Удинскын, Хорин, Красно-Партизанска хүдөөгэй соёлой байшангуудай агитбригаданууд Анаагай, Хорин, «Георгиевский», Удинскын совхозуудай ажалшадта хангаа.

Гэбэшье зарим нютагуудта соёлой хүдэлмэри үшөөл муугаар эмхидхэгдэнэ. Дээдэ-Тайлсын, Георгиевкын, Тарбагатайн хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэри хангалтагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ клубуудта тодорхой түсэб табигдадаггүй, саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг агитбригаданууд эмхидхэгдэдэггүй байха юм. Мүн соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мүрысөөн ехэл муугаар ошохо тусхай график табигдаагүй.

Нимээхэ уран зэмсэгээр, дайшалхы хүдэлмэрийн нэгэ ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй, зарим газарта оройдоошье хэгдэдэггүй. Эдэ клубуудай муугаар хүдэлмэрилһэнэй гол шалтагаан юуб гэбэл, нютагай, партиина, комсомолой эмхи зургаанууд тэдэнэй ажалда горитойгоор анхарал хандуулдаггүй. Гэбэшье соёлой хүдэлмэрилэгшэд ямаршье хэмжээ абахагүй ...

Тиихэдэ Анаагай, Удинскын совхозуудта бии байгаа авто клубууд олонхи ушарта ондоо хүдэлмэридэ эбүүлэгдэнэ.

Хорин, Хасуурайн, Удинскын, Анаагай соёлой гуламтануудай һайса бодомжологдоһон тодорхой түсэбэй ёһоор хүдэлмэрээ эрхилнэ. Эндэ клубай хүдэлмэриин гол шухала һалбаринуудта: ниитэ политическэ, байгаалиин шэнжэлэлгын эрдэмүүдэй дэлгэрүүлгэдэ, патриотическэ ба интернациональна, ажалай ба эстетическэ хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Мүн хибүүдэй дунда ябуулха хүдэлмэри хараа бодолдо абтаһан.

Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойн ... манай аймагай дотор «Комсомол — партиин эрхим хүбүүд» гэһэн фестиваль үнгэргэгдөө. Фестивалиин үедэ Красно-Партизанска, Хасуурайн, Хорин, Дээдэ-Тайлсын соёлой ордонууд үдэшэнүүд үнгэргөө.

Энэ жэлдэ арадай соёлой университет хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Гурбан жэлэй туршада соо университедэй шагнагшад театральна, уран зурагай, хүгжэмэй искусствын һонирхолтой лекци шагнаһан юм. Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй университедэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ эльгээгдэгдэн. Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо 62 хүн курсануудта эльгээгдэбэ. Тиихэдэ квартал бүхэндэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар үнгэргэгдэдэг. 1974—1976 онуудта 173 хүниие соёл культурын дээдэ, тусхай мэргэжэлэй дунда һургуулинуудта ябуулхаар харагдана.

Хүдөө нютагуудта соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриие улам һайнаар, шанартайгаар ябуулхын тула соёлой байшан бүхэндэ ниитын түлөөлэгшэдэй совет байгуулагдаһай. Гэбэшье Соведэй олонхи гэшүүд ажалдаа һонирхол, эрилтэ шэнжэлдэггүй байһан юм.

Аймагай Соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ хүдөөгэй клубуудта методическа болон бусадшье туһаламжа үзүүлдэг. Гэбэшье энэ хүдэлмэри үшөөл багаар хэгдэжэ байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тодорхой шэглэлгүйгөөр боложо, түсэбөө гүйцэд дүүргэжэ бирааггүй. Иимэһээ аймагай Соёлой ордон соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин методическа түб болохо зэргэ дүүргэнэгүй.

Соёлой гуламтануудай хэрэгсэл, тухэрэлгэ һайжаруулха асуудал ажалшадай депутадуудай Хорин аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй суглаан дээрэ хаража үзэгдөө. Соёлой гуламтануудые шэнээр бариха, һэбэн һаһаха түсэб баталагдан абтажа, совхозуудай, ажахынуудай, модо бэлэдхэлгын ажахынуудай директорнүүдтэ, сельскэ Соведүүдэй түрүүлэгшэнэртэ түсэб бэелүүлхэ даабари үгтөө байгаа. Гэбэшье Удинскын, Хүрбын совхозуудһаа бэшэ ажахынууд энэ шухала хүдэлмэриие үшөөл удааруулһаар, зарим газарта ямаршье хэмжээ абуулганууд абтаагүй байһаар.

Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинууд соёлой гуламтануудай хүдэлмэридэ горитой нүлөө үзүүлдэг.

Гэбэшье зарим газарта ажахын хүтэлбэрилэгшэд соёлшодой хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаггүй ушар дайралдадаг. Дээдэ-Тайлсын совхозой, Хүрбын, Хорин леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд клубай хүдэлмэридэ һонирходоггүй, эрилтэнүүдыень хараадаа абадаггүй байха юм. Хорин Дээдэ-Тайлсын совхоздо соёлой хүдэлмэрилэгшэдые ондоо ажалда ябуулхашье ушар дайралдана.

Бага гаргашатайгаар ехэ һү, мяха, ноохой гурэндэ түшаахха гэжэ хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа ябаа малшадые, баян дэлгэр ургаса хуряажа байгаа таряашадые соёлой талаар улам һайнаар хангахын түлөө манай хүтэлбэрилэгшэд оролдохо байна.

Д. ДОРЖИЕВ.
Хорин аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

ҮҮРГЭМНАЙ ҮНДЭР, ЕХЭШЬЕ

Нютагай, партийна, советскэ эмхи зургаанууд соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ ажал ябуулгаар саг үргэлжэ һонирхожо, зүбшэл заабари үгэжэ байдаг. Соёлшодой хүдэлмэриин түсэб зүбшөөн хэлсэгдэжэ баталагдадаг.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээ хүдөөгэй клубууд ехэ хүсэл оролдолго гаргаа. Һунгуулиин олон участогуудта, агитпунктнуудта һунгалтын урда тээ концертнүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Агитбригаданууд, уран һайханай коллективүүд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Клубууд, соёлой байшангууд арадай депутадуудай тулгалтануудай үнгэргэгдөө.

Соёлой олонхи гуламтанууд мүнөө үеын байдал харуулһан стендүүд, плакадууд хэрэглэгдэнэ. Совхозой табан жэлэй түсэб, түсэбэй дүүргэлтэ, социалис уялганууд харуулагда онсо анхарал хандуулагдана. Социалис мүрысөөнэй ябаса харуулха ажалай түрүүшүүлэй дүн дуршлэг ... дамжуулха дээ гэһэн ... соёлой гуламтануудай хүдэлмэриин горитойхон үүргэ болоно. Тиин энэ үүргээ нэрэтэй түрэлтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ тэдэнэр шармайнад.

Байгша оной февраль һарада манай аймагта уран шэмэглэлэй мастерской нээгдээ бэлэй. Энэ ехэ һайн хэрэг. Юуб гэбэл, ажахынууд, соёлой хүдэлмэрилэгшэд эндэ хэрэгтэй лозунг, плакат, стенд болон бусад зүйлнүүдые захин бүтээлгэнэ. Иигэжэ Улаан Одоной, Удинскын, Анаагай, Хорин соёлой байшангууд шэнэ, гоё һайхан шэмэглэлтэй болонхой.

хабаадаа. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй, Буряадай хореографическа училищинуудай, уран зурааша-дай, композиторнуудай союзай хүдэлмэрилэгшэд энэ хүдэлмэридэмнай угаа ехэ туһа хүргөө.

Үнгэрэгшэ хабар бална хатараар аймаг дотор конкурс үнгэргэгдөө бэлэй. Түрүүлэн гараһан паарнууд республиканска конкурсдо хабаадажа, нэгэнинь лауреат боложо, хоёр паарынь дипломантнууд болоо. Мүн манай аймагай уран һайханай бүлгэмүүд Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зориулагдаһан комсомолзалуушуулай телевизионно конкурсдо хабаадаа.

Аймагай Соёлой ордоной нэрэдэһэн сагнаа хойшоо, эндэ «Үдэ» гэһэн дуу, хатарай ансамбль ажаллаадаг. Уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэридэ түс ансамбль горитойхон туһа үзүүлдэг.

Клуб бүхэндэ шахуу уран һайханай бүлгэм, хатарай, дуунай, драматическа кружогууд хүдэлнэ. Бүлгэмэй, кружогуудай репертуарнууд партийна, советскэ эмхи зургаануудта зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдадаг. Иигэжэ зүбшэн хэлсэлгэтэй байһан концертнүүд шанар муу байхаа һанадаг.

Зарим клубуудай хүдэлмэрин муугаар ябуулагдаһанай гол шалтагаан юуб гэбэл, мэргэжэлтэд (баянист, дуун, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэд, хормейстернууд) дуталдана. Ушар иимэһээ, мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ хэдэн соёлой талада бэлэн түрүүшын уялга болоно. Түсхай мэргэжэлгүй хүдэлмэрилэгшэдые мэргэжэлтэй ...

Гүйгөөшын эзэн

Ц-Д Хамаев

Рассказ

(Түгэсхэл. Эхиниинь июлиин 30, 31-нэй номерто).

Дулмын модыень харасаханааа халин, анталжархима моймондоһоо елэлзэн байба. Юумэ хэлэнгүй, Жамбал томо шүдэнүүдээ харуулан миһэрбэ. Тиигээд хүхийһэн дуудаа:

— Үдэшын һэрюүнээр морио урилдаалаан болохо. Борогшоноо табихаб. Харахаяа ерэхэ гүт? — гэбэ.

— Хаана?

— Тэрү-үү Баруун-Хуһатын саанахана.

— Заатагүй ошожо харахаб, — гээд, Дулма аляа зан гарган, шоглон хэлэбэ. — Хамагай һүүлдэ сохижо ябахагүй юм даа бээшь?

— Борогшон хабаяа мэдэхэ аб даа, — гээд, юунэйш түлөө энеэһэнээ мэдэнгүй энеэбэ.

Дулма илгадаад, мэшээгэлэгдэжэ байһан ноохон тээшэ ошоходоо: «Шарайгаар сэбэр бэшэшье һаа, ушжам досоохитой, — хорогүйхэн, һайн хүн гэхэ хэн, хүгжэжэ оролдоод хүбүүн ха», — гэжэ бодожо ябаа һэн.

Һоригдэжэ байһан моридой урилдаа харахаяа удэшын һэрюүндэ хүхибүүдһээ эхилээд, һонюушархуу үбгэд, хүгшэд хүртэр соугарба. Жамбал долоотойхон дүү хүбүүгээ дахуулаад, зайдан моргэо хүтэлөөд ерэбэ. Суглараһан арбаад морьдые унаһан багашуулые дахуулаад, жалһаа жолоо морёоной һэрээ эрхилдэг Жаб үбгэн хүушан убэлжэеэбшэй буусан руу ошоо. Хоорондоо булиалдаха зон олон.

— Гүйгөөшэ хара түрүүлхэ. Нёдондо гараа хамнай. Мүнөө бури һайн болоо, — гэжэ үхибүүдэй нэгэн һайрхаба.

— Төөнтэй эзэрдэ аймшагтай галдаа һэн. Гэгдэхэгүй даа, — гэжэ хажуудахи нүхэрынь булялдаба. Эгээл иимэ хөөрэлдөөнэй болоһон сагта, Дулма Жамбалай ойро ерэжэ:

— Үгы, шинниим борые үхибүүд юундэ магтанагүйб? — гэжэ асууба.

— Борогшон гүйгөөшэ бэшэ даа. Нёдондо һургаа хүм.

— Өөрөө гү? — гэжэ Дулма түргэн асууба.

— Өөрөө аяг даа. Гүйхэншье гүйхэ. Гарахынь мэдэхэгүйб. Гансал бүхадуурһай гэжэ һананам, жагшааб даа, — гээд, Жамбал саашалжа ябаһан моринойнгоо хойноһоо үлынжэ байжа хараба.

— Олон мори һургаа һэн гүт? — гэжэ Дулма һонирхоно.

— Армида ошохынгоо урда хоёрые һургаа һэм. Мүнөө гурбадахиинь, — гэбэ.

— Зарим моридые һургаад бэлэ һонирхон яажа аажагаар һургаад үзэгдэнэ, бэлэн...

Басагадаар зайжа үзөөгүйб гэжэ сага ...

— Мэдэхэгүйб даа, тиимэ һанаан байгаагүй, — гэбэ, сэхэ зантай, һанаһанаа табижархидаг Жамбал. Басаганай нюдэн аягүй болобо.

— Оо, сайн Улаан Жамбал, — гэжэ холохонһоо мэндэшэлэн, жолоошон ябадаг нүхэр хүбүүниинь Дулмаһаа нюдэеэ һалгаангүй:

— Борогшоноо гүйлгөөд үзэхэ гэбэ гүш? — гэнэ.

— Эльгээгээд де-ээ, — Жамбал энэ басаганай байхада, амза барихаяа һанабшш ябаһан гэлэйдээ гомдонги хойгоор дууганаад, бэшэ

хөөрэлдэхэ хэбэргүй байба.

Иимэ ара нэрэтэйень тракторһаа хүмэрин алдаһан тэрэ үдэшэ байдаг айлһаа дуулаһан Дулма гайхабагүй. Нюурайнь улаан хада нэгэжэ нэрлээ бишүу. Яахаб. Хун бүтэ сэбэр байдаг бэшэл. Тэрэ хажуудань байшан Улаан Жамбалай үгы һаа үни хадаа «Борогшодаа мориилоһон, һүнэйниинь хаана түрээ газараа бэдэрнэ» ябаха байгаа ха юм. Энэ бодолһоо сүлөөрхэ Жамбалые харахадаа, часа хаража байба.

— Дутэлөө гү?

— Ойртоол ёнотой, — гээд, Жамбал толгойгоо үргэбэ. Тэндэнь морид хаададбаггүй. Удашыгүй хүнүүд дурбэшэбэ.

— Бултайгаа! Бултайгаа! Багахан добын саанаһаа зурагар хара юумэнүүд бултайгаад, хойноо униин тоосо татуулан, дуталжэ ябана. Хүлеэжэ ядаһан хүнүүд:

— Харагшан! Харагшан түрүүлээ! — гэлдэбэ.

Нээрэшье, хара морин хушуулаад, тоодоороо бэшэнэй дараад, урдань табилна хэбэртэй. Борогшоноо Жамбал нюдэнийгээ шалатар харааа олобоггүй, дутэлһээр дурбэн морин түрүүлээд ябаба. Гурбадахинь борогшон. Тиимэ даа, борогшон бээрээз. Замайнгаа тэн болотор дураарнь ябааргайш. Тиигээд ташуурдаараб, хүлеөөр сохижойнь бү нэшэрэй гэжэ дүүдэд захиһанаа һанаба. Холо гүйхэд бүрөэ борогшон түрүүдэр байба. Зондо тулатараа харагшантай адли сохилдоод хүрэжэ ерэхэ һэн. Харагшан эли болдо эсэжэ эхилээ. Үшөө нэгэ бага гүйгөө һаа, урдань ороо байхаа. Моринойноо дутэлхэдэ, хоёр альгаяа эжэгүй нирижэ, амиаа абахаяа болишоһон Жамбал альгаа ташаба.

— Улаан Жамбалаймнай морин нимэ хурдан юм һэн гү? — гэжэ гайхаха улад захаһаа байба.

Дулма амаршалаад:

— Харуужабди, найрта энэнь гараха, — гэв һэн. Жамбал гүйко ошоод, дүү хүбүүнэйнгээ һургаһан абажа буулгаад, морёо гансата байлангүй, хүтэлөөд хатаргажа, хүлэйнь шүные тараажа байба. Мэдэхэдэнь, түрүүшын зоонор Дулма ябаһанһаа, хэдэн үгыд уэнхэй. Жабай ерэхые хүлеэжэ, борогшониинь магтажа байбад.

Хүхын дуугаар ханхинаһан зүнай һайхан саг үнгэржэ, һэрюү даалгаһан, хүнэй досоо хүсэ шадал нэмээһэн намарай эхин һарын үзэгдэжэ, Жамбал хониинһоо болиоо, һэрюуэ ошохоор бодомжоолдог болобо. Энэ үе соо ажабайдалдань болошоһон багай хубилалташье гүй һэн. Хэдэг ажалаа хэнээр лэ ябаба. Хонидынь тобиижэ, Зүнай найрта түрүүлһэн борогшоноо үнсэ бүмбэрөө эмэтэ, гүйхэдэмшье дэгтэй һэн гуаб дэгэ дан болоһон түхэлтэй. Ехэнхидэ Дулмые хараһан түлөөл хотон гүйлгэжэ ородог болоһон юм. Дулма хайшаа һэм, тэрэ зандаа. Миһэрһэн налагай урихан харасаараа уярдааһан хаража, уиниэм таниил, дутын хүнтэйгөө зүгооондол хөөрэлдэдэг. Мэйе муугаар бү һанажархяхайг Жамбал дутайжил, үгэ бүхэнииньнь анхаралтайгаар, газарта унагаажархихо алһандал шагнадаг һэн. Бэшэндэл эрхоодо оилоогоор, долааханаар ханһанандал сэнтэй үзэгдэдэг. Тээд дуратайгаар шагнадаг гэгшэ гү, али гү

ябаһые тодорхой сэхэ харюу олохо шададаггүй. Дурлаха басаганайнгаа дурые урдань зүүдэндэшье асардаг һаа, мүнөө Дулмые орондонь үзэдэг болошоо. Үндэр тэгшэ бэетэй, ута гэзэгэтэй, ялалзаһан хара нюдэтэй Дулма борогшониинь мордожо, сэсэгтэ тала руу хатаргаж оошоо. Үндэр хадын оройдо гараад, Жамбал дурамдажа, сэдьхэлээ доһолон, һайхашаан зогсоно. Борогшониинь хүгжэм хайрата басагнинь абажа ерэнэ. Хүнгэхэнөөр, ухибүү урганһан һуганаһан үрөөд, газарта буулгажа, ороһ дайдынгаа һайханиие гэдэшээ һоно. Юуншье хүбилангүй, байгаали энэ зандаа, өөһэдөө мүнхэ залуу, бэе бээдээ дуратайнууд улашадаг һаа гэжэ сэдьхээд һэрбэшэхэдэнь, оронь юуншье һэн, ходик часай нэгэ жэгдэ хашартайгаар тостос гэжэ дуулдажа байха. Һүүлэрнь Жамбал удаан унтажа ядадаг, зободог юм. Иигэжэ зүүдэлһэнэе хэндэшье хэлэжэ үзөөгүй. Нааде хаарчиха, булёо байнаа даа гуулэжэ хэн дуратай байхаб. Пенсидэ гарахаяа түхээрэжэ, бүлэ баабайнь документ саарһаяа бэлдэжэ байха үеэр Жамбалые ахалагша хонишоноор табиха асуудал гараһан юм. Намар һуражэ ошохо түхайнь дуулаһан Дулма нэжэгдэбэ. Хааха, ямар хонишоной хүдэлөө һаань дэрэб? Энэ байһал зоотэхнигтэ хабаатай ха юм. Жамбал һургаха ошохоёо мэдүүлжэ байба. Болишье гэхын аргагүй. Даб гэһээр Жамбал шэнги хонишоние олохоншье хэсүү. Юуншьебэе. Дулма хөөрэлдэжэ үзэхэ гэжэ бодоо бэлэй. Харбээзэ Жамбалай ябашаба, тэрээдэ муу шэнги болохо байгаа. Ужажам досоохитой, хэнэ хэшэшье анхаралтайгаа өөрынь шагнажа, ойлгохоёо оролдоод, хүнэй түлөө ами наһанаашье хайрлахагүй, мориндо, ухибүүдтэ дуратай Жамбалдал хүн, һанаад үзэжэ, ойро дүтэ байдаггүй.

Хониёо гаргахаяа байхадань, мори хүллэһэн Дулма хүрэжэ ерээ һэн. Тэрээһэн хүлеэжэ байгаа мэтэ, хүбүүн ууршьеэмэ урьял Һаһнаашаа гарагаа дээрээ, хаража, моринойнгоо жолоо бараяд зогсоон Жамбалда:

— Гүйгөөшын эзэн, сайн, — гэбэ.

— Сайн, — гээд Жамбал урдаһаань моридо хүтэлһэн зандаа ошобо.

— Оо, хонидшни ягаа арһа махандаа батгахаа болиторгоо таргалаа гээшэб? — гэжэ Дулма энеэбэ.

— Сагынь болоо ха юм даа, — гэбэ Жамбал.

— Шамайе һургахаяа ошохонь гэжэ дуулаа һэн гү? Тээд гүйгөөшэшни, энэ хонидшни үншэршэхэ гэ юм бэшэ гү?

— Яахабши даа. Баһа һургаха хэрэгтэй ха юм.

— Мини һанахада, үлөөл һааш һайн байгаа, — гэжэ Дулма сэхэлдибэ. — Заочноорше һургаха болодог ха юм. Шадал зэргэеэшье ги туһалахаш бэлэй.

Бури саагуур удхатайгаар хэлэгдэһэн эдэ үгэнүүдтэ этигэһэн Жамбал:

— Нээрээ гү? — гэбэ.

— Нээрээ даа. Үлэш, Жамбал, — гэжэ Дулма аргадашаба.

— Шинни хэлээшээр болог лэ даа, — гээд, Жамбал удаан харан зогсоо һэн.

ГАВАНСКА порт хадаа Кубын гол ехэ далайн үүдэн мүн. Һүүлэй жэлнүүдтэ улам олон суднануудай эндэ оронууднаа энэ портдо ородог болонхой. 1973 ондо 1.300 тухай суднанууд, тэрэ тоодо совет ороной корабльнуудшье эндэ ерээ. Баталгаһан хэлсээнэй ёһоор, Советска Союз промышленна түхеэрэлгэ, элдэб эд бараа Кубада эльгээдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Балтиин далайн пароходствын «Веляш» гэжэ теплоходой моторнистуудай **Валерий Кукушкин, Валерий Терехов хамнартаяа—Кубын портын хүдэлмэрилэгшэд Мятель Мартинис болон Эмилио Перистэй (зүүн гарһаа) хөөрэлдэжэ байна. Баруун таладань — худалдаа наймаанай совет теплоходууд портдо вашаган буулгана.**

ТАСС-ай фотохроника.

РОССИН АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДТА

АЖАЛША ХҮНҮҮДЭЙ АЛДАР СОЛО

Заводой соёлой байшан соо болоһон баяр ёһолол суглаан Гамолинскитанай хэсэн үеын хүдэлмэриишэ үргэлдэх зорюулагдаа. «Орольмэний түлөө» гэһэн ... түүрэй үргэлдэх хүдэлмэриишэ хүмүүжүүлхэ ёһоороо хүндэлгэ... гэһэн уран гоё дүр тухайг, урьялай билеэтүүд Ухта хотын ажалшадта энэ ёһолол тухай соносхоо.

Ухта хотын заһабарилгынмеханическэ заводой хүдэлмэридэ хорин жэл болоодүй байна. Тиигэбэшье һааа, Гамолинскитанай булын ажалай захын стаж зуу гаран жэл болоно. Предприятиин хэдэн байгуулагдаһан бүхэндэ хүдэлмэриидэ эдэ ... — Антон Гамолинскиин һуул тухай эхилһэн юм. Энэ заводой заһабарилгын мастерской байгуулагдажа, хойшо тэрэ хүдэлжэ эхилһэн ... тиимэ ... хэлэһэн Сонгол ... Хэдыг хүнүүдээ ... Антонина Никитична мүн дуртэхэй.

Гамолинскитан хүдэлмэриин мэргэжэлтэд, түрэл ... хүбүүд тэдэшье дамжуулжа шадаа. Коми АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан, механическэ цехэй токарь Тамара басаганиинь энэ заводто хүдэлнэ. Хоёр хүбүүниинь — электро-газонууршан Владимир, слесарь Анатолий — үйлэдбэриин түрүүшүүл, уралан нарижхуулагшад. Электрослесарь Леонид Гамолинскиие Совет Армиһаа ... заводынь үдэшэжэ морддоуулаа. Харин ондоо басаган Галинань тус заводто хүдэлдэг бэшэшье һаань, өөрынгөө коллективтэ хүндэтэй байһал болонхой. ... гэрээ дээрэ тэрээн тухай олон һайн һайхан үгэнүүд хэлэгдээ.

Суглаан дээрэ маггадаһан хүмүүжүүлгэшэд, түрүүшүүдэй бэлэгүүд, баглаа сэсэг ... Ажалай ветерануудые, ... өөрын ... түрүүшүүлые ... ажал ... тэдэнэй уламшуулга ... хоншье ... сэгдэ эрхим ... Химия, болоод ажалай ударник болохо ... ... тэдэнэр ... хүүхэд хүүхэд ... Антонина Никитична мүн дуртэхэй.

В. ЛЕБЕДЕВ, ТАСС-ай корр.

Ухта-Сыктывкар.

ЕРЭЭДҮЙ ТУШАА АНХАРАЛ

Хойто зүгэй Суна мүрэн дээрэхи Кивач гэжэ асари томо хүүхэр урдаһайгаа хаба хүсэ харуулжа, һайхан шэн...

жээ һэргээжэ эхилээ. Энээн соогуур модо урадхуулагдахаа болижо, лүнхэргэр гранит һаба соогуурынь хүсэтэ урасхал хүхежэ, шүтэгэжэ байдаг болоо. Тиин үндэр нарһадай орой дээгүүр үһан сэсэрэн, нарана ... ... «Субад эрдэниин дүһалнууд болоно» гэжэ тэрэгүүр аалин һайхан һаалганаа ... һааһагта ... ... дээрэ саарна» — гэжэ хөөр Зүүн жэлэй саана Ородой үтэ поэт Державин Кивач тухай бэшээ бэлэй.

Түргэн урасхалта Суна мүрэн дээгүүр жэлэй туршада модон урадхуулагдаа. Таби миллион кубометр шахуу тоотой модод эндэхи хүүхэрээр дамжан гарһан байха. Карелиин модошод ташуу ондоо техникээр хангагдаһан хойноо, хатуу тээгүүр ... Модо зөөдэг ... эхэ машинануудай ябаха хаорошуул бариагдаа. Карелиин АССР-эй жаран гол мүрэн, нуурнууд табан жэлэй хугасаа соо модо урадхуулагдаһаа сүлөөлэгдэнхэй.

Н. МИЛОВ, ТАСС-ай корр.

Петрозаводск.

ХОНИШОДОЙ ОГОРОДУУД

Приютинскэ районой «40 лет ВЛКСМ» гэжэ совхозой хонишодой байрануудта энэ жэлэй шэнэ овощ гараа.

Совхозой овощеводуудай бригадын гэшүүд огородуу...

дые түхеэрхэ түхай шиидхэбэри хэдэн жэлэй саана гаргаан юм. Тэрэнэй амжалта түйлахха байһанда хүн ехэр этигээгүй: «Тала газарта наран шанга, үһан бага. Овощ ургахагүй» гэжэ хэлэлдээ бэлэй. Үүсхэл гаргагшадые совхозой дирекци, парторганизаци дэмжэбэ. Газараа элдүүрилэн бэлдэхэ, үһа зөөхэ хэрэгтэнь туһалаа. Хонишодшье сүлеөтэй сагтаа огородо элдүүрилэнэ. Тиин өөһэдынь тариһан мангир, үгэрсэ, помидор, чеснок гэхэ мэтэ мүнөө хонишодынь стол дээрэ дүүрэн байдаг болонхой.

М. Плесначёвой бригадын гэшүүдэй дүй дуршлэг бусад Хальмаг орон дотор дэлгэрүүлэгдэнэ.

Б. ПИНЧУК, ТАСС-ай корр.

Элистэ.

ХЭЭНЭРНҮҮДЭЙ ХУБСАҺАН ДЭЭРЭ — ЭРХИМ ШАНАРАЙ ТЭМДЭГ

Йошкар-Олагай оёдолой фабрикада оёгдоһон кримплен платин, плати-костюмууд Гүрэнэй шанарай тэмдэгээр тэмдэглэгдэнэ. Энэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэд Гүрэнэй шанарай тэмдэгээр ... самсаалтай тэмдэгтэ хүртөө. Предприятиин эрхим бригаданууд ... нэгэн — Н. Москвичевагай хүтэлбэрилдэг бригада түрүүшын оло...

хон тиимэ хубсаһануудые оёжо байна.

Иимэ гоё һайхан, үзэмжэтэ зохид шэнэ хубсаһанууды Марии оёдолшод Горьковско моодын байшангай, «Маяк» нэгэдэлэй мэргэжэлтэдтэй хамтын хүсөөр бии болгоһон байна. Йошкар-Олагай оёдолой гоёлтын гүн ...эзэ ... ... бэлэдхэл хэжэ, Эндэхи ... бэлэдхэн гаргаха ... 600 мянга гаран ... шалгалта гарахаада, нэгэдэхи категориада оруулагдаа.

В. АЛЕКСЕЕВ, ТАСС-ай корр.

Йошкар-Ола.

«БРИЗЭЭ» ҺАНАМЖА ДУРАДХАЛАЙ ҮНДЭҺӨӨР

Каспиин далай дээрэ хэдэн жэлэй туршада шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэжэ байһан экспедици «Бриз» гэжэ судна Махачкалагай далайн портһоо эльгээгээ рейсдэ гарабхар. Мүрэнүүдэй адагтахи аса һалаануудта шэнжэлгэ хэхэ программа Л. Колесников Ковалёгай хүтэлбэри доро дүүргэгдэжэ.

«Бриз» дээрэ гидрохимическэ, гидрологическа лабораторинууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэнь шухала мэдээнүүдые суглуулхын тула далай дээрэ хэдэн сүүдхэр ябадаг юм.

Мүнөө судны экипаж Терек мүрэнэй адагта шэнжэлэлгэ хэнэ. Саашадаа Астраханска тохоёо сэбэрлэхэ уедэ «Бризэй» дурадхал хараада абтаха. Тэрэниие Дагестанай мелиораторнууд хэрэглэхэ хараалаа.

В. РАТЕНКОВ, ТАСС-ай корр.

Махачкала.

ДУУГАРДАГ НОМУУД

А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Якутска республиканска библиотекэ эвенк хэлэн дээрэ... дуугардаг ном гаргаба. Энэнь юундэ иигэжэ нэрлэгдэхэб?

Багахан ябаһан — эвенүүдэй литература оройдо соохи эгээн найжаһ литературныу хүгжэлтын тухай ... энэ дэ ... нэгэн бэлэшни ... зохёолнууд... ... Литератор ... Н. Тарабукин, В. Лебедев, П. Ламутский болон бусадай зохёолнуудые ... ... Эдэнэрэй зохёолнууд Хольн хойто зүгэй арадуудай хүгжэжэ байһаа литературын үндэһэ үүрнинь болоно. Зарим өөрэ эдэнэй адгээр нэрээнэй номуудые тулжэ ... Ханты-Мансий, ... Эдэ хэлэн дээрэ ...

оро харууһалжа, библиотекэ нүүдэй тосхонуудһаа холуур хэжэ саха үнгэрдэг байна. Тэрэнэйһээ гадна, нютаг бүхэндэ нэгэ үгые олон ондоогоор ойлгодог, хэлэдэг байна.

Һаад ушаруулдаг эдэ мэтын шалтагаануудые арилгаулхын тула, «дуугардаг» ном түрүүшынхээ хэблэгдэбэ. Магнитофонной миндаһан дээрэ эвен хэлээр бэшэгдэһэн, шүлэгүүд, уран зохёолнуудай хэсэгүүд тэрэ «ном» соонь оруулагдаһан. Тэрэниие шагнахада, ойлгогдогүй үгэнүүдэй ушарба, тайлбарилхын бэлэн байдаг.

А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ республиканска библиотекын бригада «дуугардаг» номуудаа абаад, Хойто зүгэй олон районуудаар ябаһан байна. Тиимэ миндаһануудые ехэшье, багашье хүнууд, хүгшэн залуугүй һонирхон шагнаба. «Дүү гаргадаг» номые һэн ... хоёр ...гөө шагнахада, олон ... Эвен, юкагир, чукот хэлэнүүдтэ дээрээ иимэ бэшэмээ миндаһанууд гарагдаха.

Д. БУБЯКИН, ТАСС-ай корр.

Якутск.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ХИБЭСҮҮД, ПАЛАСУУД

Гоё һайхан эдэлнүүдые бүтээдэг Ижевскэ фабрикын хүдэлмэриишэд шэнэ түхэлэй түрүүшын булэг хибэсүүд, паласуудай хүдалдаа наймаанда эльгээгээ. Фабрикын уран зураашадай зурагууд үндэһөөр хэблэгдэһэн хибэсүүд гоё һайхан үнгэнүүдээрээ, үндэһэн түхэлэй маяг, угалза болон хээнүүдээрээ онсо шалгарна.

А. Феофановагай, Е. Коньяхинагай, Д. Курбатовагай хибэсүүд бүхэсоюзна, ульс хоорондын выставкануудта нэгэнтэ бэшэ табигдаһан, музейнүүдтэй һонирхолтой үзмэрэлнүүд болоһон байна. А. Феофанова нэхэһэн «Ленин разлива» гэһэн зурагтай хибэс Третьяковско галерейн фондо оронхой.

Ижевскэдэ нэхэгдэһэн хибэсүүд, паласуудые хаа хаагуур һайхашаадаг. Дуратайгаар худалдан абадаг юм. Тиимэһээ шэнэ хибэсүүдые нүүд иишэ абтажал байна.

Ю. КЕДРОВ, ТАСС-ай корр.

Ижевск.

ХАДАНУУД УРИНА

Хойто Осетиин хадануудаар зундаа аяншалагшадай халуун хаба оронхой.

Үүлэнэй дээгүүрхи ундэрнүүд, хүлүүрнүүд, түргэн урасхалтай гол мүрэнүүд, Альпиин нахша намааанууд дахадаа байда гэжэ үзэмээр тайна.

Иишэ ерэһэн аяншалагшад олон дабхар байра соо байдаг. Тэндэнь айтай зохид клубууд, столовонууд бии.

Осетиин хада хангилнуудтахи харгынуудаар мүнөө зун 300 мянга гаран аяншалагшад дабшаха.

Т. ЕФИМОВЦЕВ, ТАСС-ай корр.

Орджоникидзе.

Манай айлшад

ВЕНГРИИН ЭРДЭМТЭД—БУРЯАД ОРОНДО

СССР-эй болон Венгриин Арадай Республикын Наукануудай академинүүдэй харилсаа холбооной түсэбэй ёһоор Венгриин эрдэмтэд-түүхэшэд Улаан-Үдэдэ ерэбэ. Тэдэнэр байгаалиин баялигые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха асуудалаар Новосибирск хотодо болоһон ехэ хуралдаанда хабаадалсаһан байгаа. Тус хуралдаанай хүдэлмэри Эрхүү хотодо үргэлжэлүүлэгдэһэн юм.

Һүүлээрнь Венгриин эрдэмтэд Буряад орондо айлшалжа ерээ. Аха дүү ороной эрдэмтэдэй делегацие Будапештын университедэй профессор Иштван Шинкович хүтэлбэрилнэ, делегациин бүридэлдэ профессорнүүд Шандор Коньл, Дьердь Ранки, Шандор Балог, научна хүдэлмэрилэгшэд Жужа Надь, Мария Майер, Антал Барта, Ференц Глац гэгшэд оролсоно. Венгриин айлшадтай хамта СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Ю. В. Бромлей, түүхын эрдэмэй докторнууд И. И. Комогорцев, В. Б. Шушарин болон бусад Улаан-Үдэдэ ерэлсэбэ.

— Совет-венгриин эрдэмтэдэй делегациин Буряад орондо ерэһэн ушар хадаа Буряадай эрдэмтэдэй ажал ябуулгада айхабтар ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно, — гэжэ Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай директор Д. Д. Лубсанов хэлэбэ. — Энэ ушар хадаа манай республикада байгаали хамгаалха талаар ехэ хүдэлмэриин хэгдэжэ байһаниие элирхэйлэн харуулна. Бидэнэр Венгриин эрдэмтэдтэй хани ёһоор хөөрэлдэжэ, өөһэдынгөө ажалай дүй дүршэл андалдаһан байнабди.

Манай республикада айлшаар ерэһэн эрдэмтэд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Б. Сагановтай уулзажа хөөрэлдөө. Нүхэр Саганов үнгэрһэн үе соо Буряад ороной ажалшадай туйлаһан амжалта тушаа, хүдөө ажахын, промышленна үйлэдбэриин, эрдэм наукын ба соёл культурын хүгжэлтэ тухай тодорхойгоор айлшадта хөөрэжэ үгэбэ. Венгриин айлшад Улаан-Үдын, Хяагтын түүхэнүүдтэй танилсаһан, Буряадай АССР-эй ба Монголой Арадай Республикын харилсаа холбоон тухай һонирхоһон байна.

— Сибириин арадуудай урданай байдалтай, мүнөө үеын хурдан түргэн хүгжэлтэтэй һайнаар танилсаха ехэ арга боломжотой болоһондоо бидэнэр баясанабди, — гэжэ Венгриин эрдэмтэдэй делегациие хүтэлбэрилэгшэ Иштван Шинкович хэлэбэ. — Забайкалиин газар дайдые, тэрэ тоодо Буряад орониие интервентнүүдһээ сүлөөлэлгэдэ Венгриин интернационалистнуудай хабаадалсаһан тухай ехэтэ һонирхон шагнабабди. Буряад ороной арадай ажахын хүгжэлтэ бидэниие баясуулна. Республика дотор байгаалиин баялигые, мүн Байгал далайе хамгаалха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Бидэнэр Байгал далайе нюдөөрөө харaһандаа ехэ баяртайбди. Совет орон дотор байгаалиин баялигые хамгаалха талаар айхабтар ехэ ажал ябуулагдажа байдаг гээшэ. Бидэнэр энэ тон ехэ удха шанартай хүдэлмэриин онол аргые халан абажа, өөһэдынгөө орондо хэрэглэхэ зорилготойбди. Новосибирск, Эрхүү хотонуудта, Буряад орондо хараһан үзэһэнөө хани нүхэдтөө дууһан дамжуулан үгэхэ хүсэлэнтэйбди.

Республикын Министрнүүдэй Соведтэ болоһон хани ёһоной уулзалгын түгэсхэлдэ Иштван Шинкович Буряад ороной ажалшадта, эрдэмтэдтэ ехэ амжалта хүсөөд, республикын арадай ажахын саашадаа хурдан түргэнөөр хүгжэхэ байһанда найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Уулзалгын түгэсхэлдэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин түүхын, филологиин, философиин институдай секторые даагша, түүхын эрдэмэй доктор И. И. Комогорцев үгэ хэлэһэн байна.

Венгриин эрдэмтэд Улаан-Үдэдэ байха үедөө Буряадай АССР-эй хүгжэлтэ тухай кинофильмнүүдые хараһан, промышленна предприятинуудтай танилсаһан, хизаар ороноо шэнжэлгын ба уран зурагай музейнүүдтэ орожо, тэндэхи экспонадуудтай танилсаһан байха юм. Тиихэдэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ба Улаан-Үдын дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэдтэй, багшанаргай уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдэһэн байна. Тэдэнэр мүнөөдэр түрэл нютагаа бусахань.

В. ХАРАХИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болоһон уулзалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хаанашье алмалта хэрэгтэй

Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлые ажалай амжалтатай түгэсхэхын хойноһоо шармайн оролдоно. Эдэнэрэй дундаһаа самолёт, вертолёдуудта түрхихэ тоһо, түлишэ бэлдэжэ үгэдэг таһагай хүдэлмэришэдые тэмдэглэмээр.

Н. ХРАПУНОВ.

«ЭКВАТОР» ГАТАЛАГДАБА

Футбол

Хахад жэл соо дабшаха утын ута замай хахадынь гаталагдаба. Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй «А» классай командануд мүрысөөнэйнгөө «Экваторта» хүрэжэ ерэбэ. Иигэжэ тэдэнэр жэгдэ арюухан бэшэ, нилээд «буртагтайхан» дабаанай орой дээрэ гараба ха юм. Энэ орой дээрэһээ гэдэргээ эрьен харахадаа, командануудай тренернүүд, мүн футболистнууд даб дээрэхи дүнгүүдые гаргажа, дутуу дунданууда элирүүлжэ, зүбшэн хэлсэжэ, саашанхи замаа тодорхойлнод.

Удаадахи гурба һарын тэмсэлэй урда тээ табадахи зоной командануд ямар байдалтайб, хэнинь ерэхэ намартаа түрүү һуурида гараха хаб гэжэ бодомжолоод үзэебди. Нэгэдэхи дүхэригэй турша соо арбан долоо дахин уулзаад байхадаа, Барнаулай «Динамо» нэгэшье удаа шүүгдэбэгүй. Энэ команда арбан наадандань илаһан, долоондонь тэнсэһэн байха юм. Ёһотойл һайн үрэ дүн лэ даа! Барнаулай футболистнууд баян дүршэлтэй, һайн намтартай. Эндэхид «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ 1966 онһоо эхилжэ наадаа һэн. Эдэ жэлнүүдтэ мэргэжэл шадабаряа хараа байса дээшэлүүлһэн, наадананайнгаа тактика болон техникээ яһала һайжаруулһан байха. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ зоно соогоо хоёрдохи һуури эзэлээ бэлэй.

Нёдондонойнгоо амжалта энэшье жэлдэ батадхаха, улам арьбадхахаар шиидэнхэй гэжэ тэмдэглэлтэй. Нэгэдэхи дүхэригэй дүнгөөр 27 очкотой болоод, хойноһоонь хүсэхые оролдодог Благовещенскын «Амурые» аяар дүрбэн очкогоор ахижа гаранхай. Футболой мэргэжэлтэдэй һанамжын ёһоор, Барнаулай «Динамо» табадахи зоно соогоо эрхимлэхэ дүүрэн арга боломжотой.

Турниирай таблицын хоёрдохи мүр «Амур» эзэлнэ. Энэ команда залуу футболистнуудһаа бүридэдэг, ехэ эбтэй эетэй коллектив юм. Эндэ РСФСР-эй габьяата тренер А. П. Кочетковой аша габьяа бага бэшэ бии байха. Мэдээжэ тренер өөһэдынгөө хүбүүдые шамбай солбоноор, эсэхэ сусахые мэдэхэгүйгөөр һургахынгаа хажуугаар мүнөө үеын гэхэ гү, али добтолхы шэнжэтэй футболой тала баримталдаг. Харин тиимэ ябадал туйлахын тула, хэнэйшье мэдэһээр, футболистнуудаа эрхим техникэтэй болгохо, наадан орёо һайн тактика хэрэглэхэ эрилтэ табигдадаг гээшэ. Теэд «Амур» иимэ эрилтэдэ харюусадаг команда гэжэ хэлэлтэй. Тиимэһээ яһала найдамаар, жэлһээ жэлдэ тогтууритай һайнаар наададаг команда гэжэ магтуулдаг болонхой.

Футболдо заримдаа үлүүсэ хүлеэгдээгүй гэхэ юм гү, юрэдөө, дүхэригэй түгэсхэл дээрэ Владивостогой «Луч» команда һүүлшын наадануудта дабхар хүсэ ороһондол адли, гэнтэ «бургшаганашоо» бшуу. Энэ команда шэтынхидые 4:0, улаан-үдынхидые—2:0, эрхүүгэйхидые—5:0 тоотойгоор оро бодогүй сохижо, турниирай таблицын гурбадахи һуури эзэлээ ха юм. Харин удаан саг соо нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябаһан Новосибирскын «Чкаловец» дүрбэдэхи һуурида түригдэшоо.

Улаан-Үдынгөө «Сэлэнгэ» тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлэебди. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай наадануудай дүнгөөр юһэдэхи һуури эзэлбэ. Манайхид зургаан уулзалгада шүүһэн, табандань тэнсэһэн, зургаандань шүүгдэһэн байха юм. Юу хэлэхэб, дундуурхан үрэ дүн лэ даа! Эдэ 17 уулзалгануудынь шэнжэлээд үзэхэдэ, үнгэрһэн гурбан һара соо Улаан-Үдымнай футболистнууд тэгшэ бэшээр наадаһан, заримдаа, илалтын баяраар зүрхэ сэдьхэлээ халиһан, үгышье һаа, диилдэжэ «будэрхэдөө», уруу духа болоһон байха юм. Жэшээлхэдэ, сезоной эхин дээрэ Челябинскын «Локомотив» Нижний Тагилай «Уралец» хоёрые шүүгээд ябатараа, «Сэлэнгэмнай» өөрынгөө талмай дээрэ Тюмениин «Нефтянигта» 0:2 тоотойгоор шүүгдэшоо һэмнай. Эгээл һүүлшын һуурида «шагтагалдажа» ябаһан, нэгэшье бүмбэгэ нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу оруулжа үрдеэгүй командада диилдэшоо һэн шуу. Халагламаар байгаа һэн даа! Үгышье һаа. Красноярскда болоһон наадые һануулаадхия. Майн 22-то «Автомобилисттай» уулзахадаа, талмайн эзэдые 2:0 тоотойгоор «даражархёо» бэлэй. Зүгөөр Красноярскын футболистнууд нэгэдэхи дүхэригэй дүнгөөр «Сэлэнгэдэ» орходоо булюу һайн байдалтай, турниирай таблицада долоодохи һуури эзэлэнхэй юм. Иимэ сасуулбари юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, манай футболистнууд даншье һаа, тэгшэ бэшээр наадана: Ехээр оролдоо һаа—шүүжэрхихэ, балай оролдоогүй һаа—алдажархиха?! Иимэрхүү гуримтайгаар наадахадаа, холо харайхагүй, һанаһандаа хүрэхэгүй байһанинь элитэ. Үшөө нэгэ иимэ ажаглалта хэмээр гэжэ һанагдана. Командымнай добтолхы хүсэн үшөөл хүсэд эршэтэй болоодүй, нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу тиимэ һүрхэй аюул тохёолдуулжа шадаагүй байһаар. Хараадшье үзыт. Арбан долоо дахин уулзахадаа «Сэлэнгын» добтологшод миил 16 бүмбэгэ сохижо оруулнхай. Ондоогоор хэлэхэдэ, наадан бүхэндэ нэгэ бүмбэгэ хүрэхэтэй хүрэхэгүйе сохижо оруулһан болоно. Үсөөншье, ахиршье гэжэ хэлэлтэй бэшэ аал?! Тиихэдэнь владивостогойхид энэл үе со аяар 36 бүмбэгэ сохижо оруулаал!

Июнь һара соо, июлиин эхеэр бидэ дэлхэйн чемпионадые телевиденеэр хараа һэмди. Тиихэдээ түрүү, бэрхэ командануд добтолхы шэнжэтэй футболые урдаа һанаха зэбсэгнай гэжэ тоолодог юм байна гээд ойлгоо бэлэйбди. Эдэ футболистнууд добтолходоошье, хамгаалхадаашье адли бэрхэнүүд байба. Хэн нэгэн добтологшо ямаршье үедэ хамгаалагшын үүргэ ядалгүйгөөр дүүргэжэ шададаг байха юм. Мүн хамгаалагшадынь бэрхэ добтологшод болошохо юм. Энэмнай ёһотойл мүнөөнэй, добтолхы шэнжэтэй футбол болоно бшуу. Энээн тушаа «Сэлэнгын» хүтэлбэрилэгшэд бодомжолхо бэзэ гэжэ һанагдана.

Һүүлшын гурбан һууринуудые Челябинскын «Локомотив», Прокопьевскын «Шахтёр», Южно-Сахалинскын «Сахалин» командануд эзэлһээр.

Хоёрдохи дүхэригэй наадануудта «Сэлэнгэмнай» амжалтатай ябаг лэ. Футболдо дуратайшуулай һанамжа иимэл даа.

С. БИЛЬЧИРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Республикын колхоз, совхозуудта малай тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай материалнуудай суглуулбари. «Венгер эрдэмтэд — Улаан-Үдэдэ»—корреспонденци. Орон доторой һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Барилга тухай шэнжэлэл. «Бэшэ арга байхагүй» — корреспонденци. Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Һургуулиин лесничествэнүүдэй республиканска слёт тухай тоосоон. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. АПН-эй материалнууд. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Милициин юрын үдэрнүүдые харуулһан материалнууд. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.05—Дамжуулгын программа. 18.10 Телевизионно һонин. 18.30—«Проектһээ—шэнэ гэр толлотор».

«Орбита». 19.00—«Время»—мэдээсэлэй программа. **Улаан-Үдэ.** 19.30 — Хүдөөгэйхидэй үгэ бэелүүлэгдэнэ». 20.00—«Дэлхэй дээрэхи байдал тухай совет хүнэй һанамжа» (буряадаар).

«Орбита». 20.15—«Назначение» — телевизионно уран һайханай фильм, 2-дохи сери. 21.25—«Табан жэлые уридшалан». Бүхэсоюзна репортаж. 21.55—«Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг». 22.25—22.35—Забһарлалга. 22.35—«Память у металлов» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 22.45 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт (үнгэтэ). 24.00—«Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00—Концерт.

«Орбита». 19.30—«Залуушуул» гэһэн дамжуулга. Хаана һурахаяа ошолтойб?

Хилын саанаһаа

· телефон · телеграф · радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Киприэхи байдал дэлхэйн хэблэлэй гол анхаралда байһаар. Кипрэй Республикын бэеэ дааһан, дулдыданги бэшэ байдалые, газар дайдынь бүтэн бүлеэн байлгые хамгаалха талаар Совет правительствын хэһэн мэдүүлгэ шухала удха шанартай байна гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Киприэ үүдхэгдэһэн харата муухай хэрэгүүдые энэ республикын хуулита правительствые дэмжэдэг бүхы хүсэнүүд буруушаана гэжэ Болгариин «Отечествен фронт», газетэ бэшэнэ. Советскэ Союз, социалис хани хэгэдэлтэ бүхы оронууд, шахардуу байдал һулаpуулхые хүсэдэг Баруунай хэдэ хэдэн гүрэнүүд Кипрэй арад зониие дэмжэнэ.

Киприэхи буудалдаае зогсоохо гээшэ шухала удха шанартай хэрэг болоно гээд Польшын «Трибуна люду» газетын шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. Кипрэй асуудалые амгалан ёһоор, зүб мүрөөр шиидхэхэ гээшэ республикада бэеэ даaһан, дулдыданги бэшэ байдал олгохо гэһэн удхатай гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Киприэхи байдал тухай «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдээсэхэдээ, Турциин сэрэгүүд хинамжалгаяа улам үргэдхэжэ байна гээд тэмдэглэнэ.

Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Морын албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод бусаһан тухай материалнуудые Италиин газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо гол ёһонуудай үндэһөөр СССР-эй, Италиин хоорондохи харилсаа холбоон хүгжөөгдэжэ байна.

Социалис оронуудай хоорондо уласхоорондын шэнэ харилсаан тогтожо байна гээд «Трибуна люду» газетэ «Социалис хани холбоон» гэһэн статья соогоо бэшэнэ. Социалис интернационализм уласхоорондын харилсаанай демократическа бүхы гол ёһонуудые хамтаруулан, нэгэ нэгэндээ туһаламжа үзүүлхэ шэнэ гол ёһоор баяжана гэжэ тэмдэглэнэ.

Ороной колонинуудта өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, бэеэ даaһан байдалтай болохо арга олгоһон хуулиие дэмжэлгын олоной хабаадалгатай демонстрацинууд Португалида үргэлжэлһөөр гээд газетэнүүд бэшэнэ.

Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудые сайгон захиргаанай авиациин зэрлиг муухайгаар бомбодожо байһан тухай хэблэл Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээсэлнүүд доторoo тэмдэглэнэ. Июлиин 29-дэ сайгон бомбардировщигууд 200 шахуу ниидэлгэ хэһэн байгаа гээд Франциин «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Лейборис партида зүришэлдөөтэй байһан тухайнь Лондоной газетэнүүд мэдээсэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Совет Кипрэй асуудалые июлиин 29-дэ зүбшэн хэлсэлгөөе үргэлжэлүүлһэн байгаа.

Уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда тойбо татахаар Киприэхи байдалай улам шахардуу шанга боложо байһантай дашарамдуулан, Аюулгүйн Соведэй июлиин 20-ной тогтоолые дүүргэхын тула Советскэ Союз тогтоолой проект абаһан байна. Энээн дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

1. Аюулгүйн Соведэй июлиин 20-ной тогтоолые бүхы дээрэнь бэелүүлхын тула энээндэ хабаатай бүхы гүрэнүүд аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые дары абаха ёһотой;

2. Кипрэй Республикада эсэргүү хорото муухай бүхы ябуулгануудые болиюулха, буудалдаа дары зогсоохо, гадаадын бүхы сэрэгүүдые, сэрэгшэдые Кипр дээрэһээ дары гаргаха, тиигэжэ тэрээндэ бэеэ даaһан, дулдыданги бэшэ байдал олгохо, газар дайдынь бүтэн бүлеэн байхые хангаха;

3. Тусхай түлөөлэгшэдые Киприэ дары эльгээхэ. Дээрэ дурдагдаһан тогтоолые байра дээрэ бэелүүлгын ябасатай танилсуулха зорилготойгоор Соведэй гэшүүдтэй Генеральна секретарьтай зүбшэлэлгэнүүдые хэһэнэй һүүлээр Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ энээнэй бүридэлые тодорхойлхо зэргэтэй;

4. Кипрэй Республикын конституционно правительствын түлөөлэгшэд Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаха ёһотой гэжэ тоолохо;

5. Июлиин 20-ной тогтоолые бэелүүлхэ талаар амжалтын туйлагдаагүй һаань, энэ шиидхэбэриие дүүргэхын тула совет ондоо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхээр хаража үзэхэ ёһотой.

Киприэхи байдал шахардуу шанга байһаар гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Соведтэ мэдээсээ.

Амгалан байдал һэргээхын тула арал дээрэ ерээд байһан ООН-ой хүсэнүүдэй зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь тойбо татагдана гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Турциин эзэмдээд байһан Кипрэй территориһоо ООН-ой сэрэгүүдые гаргаха гэһэн Турциин командованиин эрилтэ тухай Вальдхайм мэдээсээ. Турциин премьер-министр Б. Эджевидтэй Генеральна секретариин үгээ ойлголсоһоной үндэһөөр ООН-ой ба Турциин хүсэнүүдэй командалагшадай хоорондо үнгэргэгдэхэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ энэнь хаража үзэгдэхэ байна.

Грециин, Турциин, Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэ хэжэ байһан гурбан талын хөөрэлдөөнүүдтэ Генеральна секретарь тогтобо. Грециин ба Турциин ондо ондоо хараа бодолтой байһан дээрэһээнь хөөрэлдөөнүүдтэ амжалта туйлагданагүй гэжэ ООН-ой түлөөлэгшэ мэдээсэһэн байгаа.

Соведэй гэшүүд зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэхээр шиидээ гэжэ Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ тогтоолой совет проектын табигдаһанай һүүлээр соносхобо.

Аюулгүйн Соведэй ээлжээтэ заседаниин хэзээ зарлагдаха байһан тухай хожом соносхогдохо.

КАИР

Кипрэй арадай тэмсэлые дэмжэнэ

ТАСС

Кипрэй Республикын бэеэ даaһан, дулдыданги бэшэ байдалай түлөө, газар дайдынь бүтэн бүлеэн байхын түлөө, Кипрэй хуулита правительство һэргээхын түлөө, гадаадын сэрэгэй ябуулгануудта эсэргүүгээр киприот арадай тэмсэлые дэмжэдэг уласхоорондын онсо яаралтай конференци эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

ОСНАА-да хабаатай оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай делегацинууд, уласхоорондын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Ази, Африкын арадуудай һанал нэгэдэлгын эмхиин (ОСНАА) үүсхэлээр зарлагдаһан конференцидэ хабаадаһан байна.

ОСНАА-гай генеральна секретарь Юсеф эс-Сибаи Киприэхи байдал тухай элидхэл хэбэ.

Кипрэй арад зоной үндэһэн эрхэнүүдые хамгаалха талаар Совет правительствын, мүн бусад гүрэнүүдэй мэдүүлгэнүүдые ОСНАА урма баяртайгаар угтаһан байна гэжэ эмхиин генеральна секретарь мэдүүлээ.

Конференцидэ хабаадагшад деклараци нэгэн һаналтайгаар баталан абаба. Киприэ хэгдэһэн гүрэнэй урбалтые, бэеэ даaһан байдалтай энэ гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ гадаадын оронуудай хамааралсалгые ОСНАА эрид буруушаана гэжэ энээн дотор хэлэгдэнэ.

Бэеэ даaһан байдалтай Киприэ, президент Макариосто социалис болон сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй оронууд ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлһэн байна гээд конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

Президент Макариос түрүүтэй хуулита правительствые Киприэ һэргээхэ эрилтэ табиха зуураа, аралые хубааралха гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдые буруушаажа байһанаа конференцидэ хабаадагшад мэдүүлбэ.

Бэеэ даaһан байдалтай, сүлөөтэ, гадаадын оронуудай зүгһөө дулдыданги бэшэ гүрэндэ ажаһуухые хүсэжэ байһан Кипрэй патриотическа хүсэнүүдтэй һанал нэгэтэй байһан тухайдаа конференци элирхэйлһэн байна.

БУЭНОС-АЙРЕС

Лолита Торрес СССР-тэ ерэхэнь

ТАСС

«Гастролёор Советскэ Союзда гурбадахяа ошожо, совет хүн зонтой уулзаха байһандаа урма баяртай, омогорхолтой байнаб», — гэжэ Аргентинын элитэ мэдээжэ дуушан, киноактриса Лолита Торрес Буэнос-Айресһаа мордохынгоо урда тээ пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. «Аргентинын эрье шадарай нютагуудта, ороной хойто ба урда районуудта ажаһуугшадай дуунуудые гүйсэдхэхэ байнаб, — гэжэ Лолита Торрес хэлэбэ. — Юрэдөөл минии концертнүүдтэ бүхы Аргентинын искусство харуулагдаха юм». Эдэ гастрольнуудта зорюулжа, шэнэ хэдэн дуунуудые бэлдээб гээд элитэ мэдээжэ дуушан тэмдэглээ.

«Возраст любви», «Жених для Лауры», «Любовь с первого взгляда» гэжэ кинокартинануудаар бүхы дэлхэйн хүн зондо мэдээжэ болоһон актриса Москвада, Ленинградта, Тбилисидэ, Киевтэ, мүн СССР-эй бусад ехэ ехэ хото городуудта 40 концерт табиха байна.

ТОКИО

Дэлхэй дээрэ гурбадахи һуури эзэлнэ

ТАСС

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай һүүлээр эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө тоогоор Япон дэлхэй дээрэ гурбадахи һуури эзэлнэ. Һүүлэй мэдээнүүдэй ёһоор, 1973 оной апрель һарада орон дотор 226.600 эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ тоологдожо байгаа.

АФИНА

Г. ФАРАКОСОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Бүхы наһан соогоо шорон түрмэдэ һуухаар сэрэгэй засаг захиргаанаар сүүдлэгдэһэн Грециин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Григорис Фаракос сүлөөлэгдэбэ. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдагшадые сүлөөлэлгэ грек арадай тэмсэлэй, уласхоорондын олониитын һанал бодолые дэмжэлгын үрэ дүн болоно гээд Г. Фаракос журналистнуудта мэдүүлээ. Грецидэ ёһотой демократи һэргээхын түлөө оролдодог политехническэ училищиин студентнэрэй, Кипрэй бүхы патриодуудай, бүхы грек арадай тэмсэлэй ашаар энэ туйлагдаһан байна.

Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэдэ хаагдажа байһан зарим хүнүүдые сүлөөлөөгүй байһан ушарыень Г. Фаракос буруушааба.

БЕЙРУТ

КИПРТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Киприэхи байдал шахардуу шанга байһаар. «ЭОКА-2» гэжэ хархис нюуса эмхиин зэбсэгтэ гэшүүд Никозидо, ороной бусад хотонуудта ээрхэжэ байнхай. Республикын хуулита правительствада эсэргүүгээр тэмсэһэн үймөөшэд хархис муухай ябуулгануудые хэнэ.

Информационно агентствэнүүдэй элирхэйлэн гэршэлһэнэй ёһоор, Турциин сэрэгүүд Кирени хото шадар эзэлжэ байһан газараа улам үргэдхэжэ, хотоһоо зүүгээр 10 гаран километрэхи нютагуудые эзэмдэһэн байна.

Никози хотодохи байдал гуримшуулагдаха тэмдэгтэй. Эдеэ хоолой зарим магазинууд нээгдээ, хүн зон үйлсэ гудамжануудта гарадаг болоо. Гэхэтэй хамта, хотодо хилээмэн ба эдеэ хоолой бусад зүйлнүүд дуталдажа байһаар.

ВАЛЛЕТТЭ

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

ТАСС

Гадаадын оронуудтай хани барисаанай, соёлой харилсаанай совет бүлгэмүүдэй делегаци Мальтада ерээд, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Совет-Мальтын соёлой харилсаанай бүлгэмэй эмхидхэлэй комитедэй уряалаар делегаци арал дээрэ ерэһэн байгаа. Делегациин гэшүүд правительствын, парламентын түлөөлэгшэдтэй, Мальтын профсоюзнуудай конфедерациин, ороной залуушуулай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба. Харилсаа холбоо тогтоолго Советскэ Союзай ба Мальтын арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ байна гээд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июлиин 30-да Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд:

«Спортлото»: 11 (велоспорт), 12 (уһанай-моторно спорт), 41 (теннис), 46 (хоккей), 47 (бүмбэгэтэй хоккей), 49 (даам).

«Спортлото-2»: 2 (автоспорт), 9 (барилдаан), 16 (гимнастика), 21 (морёор урилдалгын спорт), 28 (стол дээрэ наадагдадаг теннис), 42 (хүндэ атлетикэ).

(ТАСС).

УНШАГТЫ[н] һонирхохо[ол] байхат

ТАДЖИКИСТАНАЙ ЭГЭЭЛ ҮНДЭР НАҺАТ[АН]

ХАДАТА Таджикиста[н]... ажаһуудаг 124 наһатай ... хитдин-Бобо Хакумов... «Калайдашт-1 гэжэ ту[с]... шэглэлтэй совхозой хүн[д]... хүдэлмэришэнэй үнэмшэ[л]... барюулагдаба. Хэды ... наһатай болобошье, тэрэ ... сэн түгэлдэр юм. Үглөө ... боодомсоороо, Мухитдин-Б[обо] мори унаад, совхозойнгоо ... зар дайдые эрьен, сэн[эг]... байха юм. Тэрэнэй хүбү[үд]... ашанар, гушанар эндэхи ... зар таряаланай бригада ... хэндэ, участок бүхэндэ аж[ал]ладаг.

Мухитдин-Бобо 15 ... хүмүүжүүлэн, ехэ болгоо. ... нэй олонхид түрэл совхоз[ой]... ажалладаг байна. Бусад ... бүүдынь, ашанарынь Ду[шанбе]... бе, Куляб, Хорог хотонууд[та] ажаһуудаг. Эдэнэй ... врачнууд, багшанар, промы[шленна] предприятинуудай ... дэлмэришэд бии.

— Агуу Октябриин ... дань лэ ажабайдални зол ... галаар билтарһан байна, ... гэжэ Мухитдин-Бобо хөөр[нэ]... — Эгээл иимэһээ би шэнэ ... далай — Таджикистанда ... вет засагай тогтоогдоһон ... лендаряар наһаяа тоолодо[г]...

Мухитдин-Бобо колхозууд[ай]... эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр ... баадаа һэн. Тиин мүнөө ... ралтада гаранхай. Мухитд[ин]... Бобо — совхозой Старейш[ин]... нүүдэй соведэй гэшүүн.

ҮНИ УРДА САГҺАА ХОЙШО ХҮНДЭЛДЭГ...

МҮНӨӨНЭЙ Австриин ... зар дээрэ ажаһууһан хүн ... эртэ урда сагһаа хойшо ... баабгайе ехэтэ хүндэлдэг ... шалтай байһан юм. ... шимэһээ энэ бага хан орс[н]... 56 хото городой, һуурин ... хоной нэрэ «Бэр» («Баабга[й]»... гэһэн үгөөр эхилдэг байһан... гайхалтайшье бэшэ. ... дорф хото эдэнэй дунда[һаа]... эгээл үргэнөөр мэдээжэ бол[он]... хой. Тэрэ Доодо Австр[иин]... байдаг, тус хотын герб ... баабгай зураатай юм.

Гэбэшье мүнөө ойн ээ[ли]... имагтал зоопарк соо ушар... болоно. Түүхэтэ баримта[н]... дай ёһоор, эндэ ажамидар[даг]... һүүлшын баабгайе ангууш[ад]... зуу гаран жэлэй урда ... 1853 ондо алаһан юм ха.

ЮРЭ БУСЫН ОЛДОШ[О]...

ПРАХОВА уездын Стр... ти тосхоной тракторист Ми... Григорчук газар хахалжа ... тараа, плугайнгаа ямар[шье]... юумэндэ шагтагалдахые об[эд]... бо. Тиин 37 бронзо хадуу[р]... шагтагалдашоод байхыень ... рахадаа, ехэтэ гайхаа. Хү[дөө]... ажахын эдэ зэмсэг хэрэ[гсэл]... нүүд бронзо зэбсэгтэ ... һүүл — түмэр зэбсэгтэ ... эхиндэ хабаатай гээд уез[дэй]... түүхын музейн эрдэмтэд ... саамжалба.

Прахова уездэ олдоһон ... зүйл ехэ удха шанартай ... на. 1914 ондо Дражна-де-Ж... до эртэ урдын зэмсэг хэрэгс[элэй]... нүүд 315 хадуур түрүүлэн ... доо һэн.

БИЗОНУУД КАМЧАТКАДА АЖАМИДАРҺАН БАЙГАА

КАМЧАТКЫН хахад ... дээрэ эртэ урда сагай ... араг яһан түрүүшынхеэ ... бо. Камчатка голой эрье ... дар олдоһон элдэб яһануу[д]... дунда эртэ урда сагай бу[й]... эбэр илангаяа һайнаараа ... һэн байгаа. Мэргэжэлтэд[эй]... һанамжын ёһоор, эдэнэр ... дэн мянгаад жэлэй урда ... эндэ ажамидарһан байха юм.

— СССР-эй Науканууд[ай]... академиин Алас-Дурна ... научна түбэй геолого-газ[ар]... хүрһэ шэнжэлдэг инстит[удай]... палеонтологическа отряд ... нирхолтой хэдэн юумэ олд[оо]... байна, — гэжэ институдай ... зейе даагша Э. Алексеева ... рэнэ. — Бизоной араг ... нуудһаа гадна, мамонтын ... нууд, хандагайн эбэр олдоо[...]

Бусад газар нютагуудта ... ходоо, СССР-эй зүүн-хо[йд]... хубида эдэ мантан томо ... тэжээлтэ амитад хожом ... рон һалаһан байна гэжэ эрдэ[м]... тэд багсаамжална. Палеон[то]... логууд хахад арал дээрэ ... эртэ урда сагай амитадай ... магые шэнжэлхэ юм. Эртэ ... да сагай амитадай ажамид[арһан]... һан тухай хэдэ хэдэн мэдэ[энүүд]... нүүдые эдэнэр суглуул[ба]... Эдэнь гол түлэб Камчатка ... до, хахад аралай эрье ... раар олдоһон байна.

(ТАСС)

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон[ууд]

г. Улан-Удэ, ул. Л[ени]на 35. Телефоны: реда[кто]ра — 54-54, приёмна[я] 54.93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора 62.62, отв. секретар[ь] 50.52, секретариат—68... отделы: партийной жизни 60.91, сельского хозяй[ства] — 64-36, 63.86, пропаг[анды] и агитации — 56-23, п[ро]мышленности и строи[тель]ства — 61.35, советск[ого] строительства и быта 69-58, культуры и школ[ы] 60-21, писем и рабсел[ь]коров — 67-81, информаци[и] 34.05, общественная пр[ием]ная — 56-62, машинное б[ю]ро — 57-63, фотолабор[ато]рия — 33.61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04542. Заказ № 004...